

Паспорт Одеської області

за 2023 рік

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ
соціально-економічний паспорт
Обласний центр - місто-герой Одеса

I. Загальні відомості про Одеську область

Дата утворення: 27 лютого 1932 року.

Площа: 33,3 тис. кв. км, 5,5% від території України.

Відстані: від м. Одеса до м. Києва залізницею – 652 км, автошляхом – 480 км.

Населення: на 1 січня 2023 року (розрахунково) – 2461,3 тис. осіб.

Клімат: вологий, помірно-континентальний, поєднує риси континентального і морського. Середньорічна температура коливається від 8,2 °С на півночі до 10,8 °С на півдні області. Загальна сума опадів 340-470 мм на рік. Взимку переважають північні і південно-західні вітри, влітку – північно-західні і північні. Південна половина області схильна до посух та суховіїв.

Географічні дані: область займає територію Північно-Західного Причорномор'я від гирла річки Дунай до Тилігульського лиману (морське узбережжя в межах області простягається на 300 км), а від моря на північ – на 200 – 250 км.

Гідрографічна мережа: річкова мережа області належить басейнам Чорного моря, Дністра, Південного Бугу. На території області налічують близько 200 річок довжиною понад 10 км. Головні річки: Дунай (з Кілійським гирлом), Дністер (з притокою Кучурган), Кодима і Савранка (притока Південного Бугу). У приморській смузі багато прісноводних (Кагул, Ялпуг, Катлабук) і солоних (Сасик, Шагани, Алібей, Бурнас) озер. Також на узбережжі знаходиться велика кількість лиманів, найбільші - Дністровський, Куяльницький і Хаджибейський.

Кордони: Одеська область розташована на крайньому південному заході України та межує з Вінницькою, Кіровоградською, Миколаївською областями, а також з Республікою Молдова та Румунією.

Кількість адміністративних одиниць, населених пунктів та рад: область у своєму складі має 19 міст, 33 селища міського типу, 1 122 сільських населених пункти.

Районних рад – 7; рад територіальних громад – 91, у тому числі: міських рад – 19; селищних рад – 25; сільських рад – 47.

II. Історична довідка про адміністративно-територіальний устрій та економічний стан регіону XIX століття

Систематичне заселення та господарське освоєння території, на якій розташована Одеська область, почалось на початку XIX століття. До середини 30-х років переселенський рух носив в основному землеробський характер, однак швидке зростання міст та зменшення вільних резервів державних земель посилили роль неземлеробського міграційного руху в міста.

У першій половині XIX ст. Північно-Західне Причорномор'я виконувало функції транзитної території, через яку проходив на експорт український хліб. Надзвичайно важливим чинником, який сприяв господарському освоєнню та заселенню краю, було будівництво на території нинішньої Одеської області залізниць.

Необхідність господарського освоєння багатого на агрокліматичні ресурси та вигідно розміщеного в економіко-географічному відношенні краю сприяло тому, що уряд почав роздавати величезні земельні ділянки також і іноземним поселенцям (німці, болгари). Їхні поселення розташовувались в приморських районах (теперішні Комінтернівський, Овідіопольський, Біляївський), а також на Ізмаїльщині. Переселенці створювали цілі округи, вони отримали для себе права «іноземних колоністів» і пільгові умови заселення.

Приток робочої сили мав вирішальний вплив на зростання міських поселень та портових центрів. Вздовж торгових трактів виникали невеликі міські поселення, які набували функцій місцевих центрів торгівлі зерном. В них також починають розвиватися різні ремесла, а в деяких з'являються фабрично-заводські підприємства (Балта, Ананьїв та ін.).

Наприкінці XIX ст. в Одесі було майже 500 промислових підприємств, на яких працювало 16 тис. робітників. Будувались вовняні фабрики, було налагоджене виробництво канатів, розвивався рибний промисел, виноробство, борошномельне виробництво, сільськогосподарське машинобудування та морський транспорт.

XX століття **Довоєнні та воєнні часи (1932-1944 роки)**

Адміністративно-територіальний устрій. Одеська область була утворена 27 лютого 1932 року Постановою IV позачергової сесії Всеукраїнського центрального виконавчого комітету, яка була опублікована у «Збірнику законів і розпоряджень Робітничо-селянського Уряду України» від 29.02.1932 № 5.

На той час Одеська область включала частини територій нинішніх Кіровоградської, Херсонської та Миколаївської областей. До її складу входили чотири міста, безпосередньо підлеглі області (Одеса, Кіровоград, Миколаїв, Херсон), і 46 районів: Анатоліївський (Тилігуло-Березанський), Андрієво-Іванівський, Антоно-Кодинцівський (Комінтернівський), Арбузинський, Баштанський, Березівський, Бериславський, Біляївський, Благоевський, Бобринецький, Велико-Висківський, Велико-Олександрівський, Вільшанський, Вознесенський, Голованівський, Голо-Пристанський, Гросулівський, Грушківський, Добровеличківський, Доманівський, Жовтневий, Зельцький, Знам'янський, Калініндорфський, Карл-Лібкнехтівський,

Каховський, Кривоозерський, Любашівський, Ново-Архангельський, Ново-Бузький, Ново-Миргородський, Ново-Одеський, Ново-Український, Очаківський, Первомайський, Роздільнянський, Скадовський, Снігурівський, Спартаківський, Троїцький, Устинівський, Фрунзівський (Захаріївський), Хмелівський, Хорлівський, Цебриківський та Цюрупинський.

У лютому 1932 року Біляївський район був розформований і його територія повністю приєднана до території Одеської міськради. З частини території Бобринецького району (13 сілрад) був утворений Братський район, з частини території Любашівського району (14 сілрад) – Велико-Врадіївський район.

Постановами ВУЦВК від 22 січня і 17 лютого 1935 року ряд районів на Україні були укрупнені. Зокрема, до утворених районів Одеської області додалося ще 20: Афіамський, Біляївський, Благодатнівський, Березнегуватський, Володимирський, Варварівський, Вітязевський, Горностаївський, Гайворонський, Єланецький, Єлізаветградківський, Мостовський, Мало-Висківський, Ново-Воронцовський, Привільнянський, Піщано-Бродський, Тишківський, Чаплинський, Ширяївський, Янівський. Указами Президії Верховної Ради СРСР від 22 вересня 1937 року та 10 січня 1939 року низка районів була виключена зі складу Одеської області та передана до Миколаївської і Кіровоградської областей.

У 1938 році були скасовані Зельцький район з передачею його території до складу Роздільнянського району, Спартаківський район – до Роздільнянського та Біляївського районів, Благоївський район – до Комінтернівського та Янівського районів, Карл-Лібкнехтівський район – до Березівського району Одеської області та Варварівського району Миколаївської області.

У зв'язку з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 січня 1939 року стосовно утворення Кіровоградської області були передані в новостворену область наступні райони: Тишківський, Хмелівський, Піщано-Бродський, Ново-Архангельський, Добровеличківський, Мало-Висківський, Велико-Висківський, Ровнянський, Ново-Український і Ново-Миргородський.

У серпні 1940 року з утворенням Молдавської Радянської Соціалістичної республіки до Одеської області відійшли такі райони колишньої Автономної Молдавської Радянської Соціалістичної республіки: Ананьївський, Котовський, Піщанський, Балтський, Чорнянський, Валегоцулівський, Кодимський і Красноокнянський.

Таким чином, перед Великою Вітчизняною війною Одеська область поділялася на такі райони: Андрієво-Іванівський (Андре-Іванівський), Арбузинський, Ананьївський, Балтський, Біляївський, Березівський, Благодатневський, Братський, Велико-Врадіївський, Валегоцуловський, Веселинівський, Вільшанський, Вознесенський, Гайворонський, Голованівський, Гросуловський, Доманівський, Грушківський, Жовтневий, Комінтернівський, Кодимський, Котовський, Красноокнянський, Кривоозерський, Любашівський, Мостовський, Овідіопольський, Одеський, Первомайський, Роздільнянський, Савранський, Троїцький, Фрунзівський, Цебриківський, Чернянський, Ширяївський і Янівський.

30 серпня 1941 року відповідно до німецько-румунського договору на окупованій Німеччиною і Румунією території півдня України була утворена нова адміністративно-територіальна одиниця – Губернаторство Трансністрія, до якої увійшли вся Одеська область, частини Вінницької і Миколаївської областей, лівобережна частина Молдавії.

Економічний стан. Під час утворення Одеської області значними темпами розвивався економічний потенціал області. Створювались нові підприємства, а старі технологічно оновлювались.

У 1932 році промисловість Одеської області була представлена машинобудуванням, суднобудуванням, виробництвом будматеріалів, деревообробною, текстильною, хімічною і харчовою промисловістю. В Одесі діяли такі підприємства як канатний завод, джгутова фабрика, Одеська сукняна фабрика, що належали до текстильної промисловості, завод Жовтневої революції, Одеський завод Марті, що належали до металообробної промисловості, Одеський завод шампанських вин, підприємства харчової промисловості м. Одеси. У районах області харчову промисловість представляли фабрики кустарного типу, за винятком трьох великих цукроварень.

Сільське господарство було основною за обсягом виробництва й зайнятості трудових ресурсів галуззю матеріального виробництва в області. У 1932 році на території Одеської області працювало 89 машинно-тракторних станцій, які мали на озброєнні майже 5 тис. тракторів та іншу сільськогосподарську техніку, організувались колгоспи і радгоспи.

У 1930-х роках в Одеській області вирощували пшеницю, кукурудзу, соняшник, цукрові буряки (у північній частині) та ін. Впроваджувалися посіви на поливних землях. Культивувалися ефіроолійні культури (казанлицька і червона троянди, ірис, лаванда, шавлія мускатна), тютюн, гірчиця, лікарські рослини, південні коноплі та овочево-баштанні культури: томати, баклажани, кабачки, огірки, перець, дині, кавуни. Поширювалися сади та виноградники. Вирощували абрикоси, вишні, черешні, сливи; зерняткові: яблуні, груші. Тваринництво мало молочно-м'ясний напрям, також розвивалося птахівництво, свинарство, вівчарство.

Соціальна сфера. Поряд з розвитком промисловості та сільського господарства вирішувались питання соціального розвитку. На території Одеської області у 1935 році функціонували близько 10 курортів, які забезпечували населення гарними умовами лікування та якісним відпочинком. На Одеських курортах з великим успіхом вживалися для лікування серцевих хворих газовані (вуглекислі та кисневі) морські ванни. Найбільш популярним було лікувальне мінеральне джерело «Куяльник» – Куяльницька грязелікарня була найбільшою у Радянському Союзі, а на Куяльницькому курорті існувало 10 санаторіїв. В Одесі діяло два науково-дослідних інститути: Інститут курортології і бальнеології та Інститут туберкульозний.

На кінець 1937 року практично всі діти шкільного віку в Одеській області були охоплені навчанням. У селах було здійснене загальнообов'язкове початкове навчання, в містах - семирічне. В містах і селах будувалися нові шкільні приміщення, відкривалися нові школи. Тільки за 1932-1937 роки кількість середніх шкіл збільшилася у 8,4 рази.

В 1940-1941 навчальному році на Одещині діяли 1143 школи. Створювалися позашкільні освітньо-виховні заклади. Розвивалась вища освіта.

Значного розвитку у 30-40 роках набула сільськогосподарська наука. На базі Одеської сільськогосподарської станції було створено Український генетико-селекційний інститут, на базі виноробної дослідної станції – Український науково-дослідний інститут ім. В.Є. Таїрова. Усього на Одещині напередодні війни діяло 20 науково-дослідних інститутів.

Післявоєнні часи (1944-1991 роки)

Адміністративно-територіальний устрій. Постановою Президії Верховної Ради СРСР від 30 березня 1944 року Миколаївська область була розділена на Миколаївську і Херсонську, у зв'язку з чим від Одеської до Миколаївської області відійшли райони: Арбузинський, Благодатненський, Братський, Вознесенський та Веселинівський.

У 1944 – 1945 роках Гросулівський район був перейменований на Великомихайлівський, Валегоцулівський – на Долинський, Янівський – на Іванівський. З Андре-Іванівського району було виділено новий район - Миколаївський.

Остаточні межі Одеської області сформувались у лютому 1954 року, коли за Указом Президії Верховної Ради відбулась зміна тодішніх територіальних меж України. Від Одеської області відійшло 9 районів до Миколаївської та Кіровоградської областей, водночас до неї влилися усі райони колишньої Ізмаїльської області. В результаті територія області значно розширилась, зросла чисельність населення та кількість національностей.

У листопаді 1957 року Долинський, Піщанський та Троїцький райони були ліквідовані і їх територія розподілена між районами Ананьївським (9 сілрад), Балтським (3 сілради), Котовським (3 сілради), Любашівським (3 сілради), Савранським (6 сілрад) і Ширяївським (1 сілрада). Райцентр Лиманського району був перенесений з Лиманського в Білгород-Дністровський, який був раніше містом обласного значення, і район отримав назву Білгород-Дністровського.

Внаслідок об'єднання Чернянського і Красноокнянського районів у червні 1958 року було створено Красноокнянський район. Вилкове з обласного значення перейшло до районного і було включене до складу Кілійського району.

У січні 1959 року були ліквідовані райони Андрієво-Іванівський з передачею його території до складу Миколаївського району, Жовтневий – з передачею території у Березівський, Цебриківський і Ширяївський райони. Райцентр Суворівського району був перенесений з с. Суворового в Ізмаїл, який був раніше містом обласного значення, і район отримав назву Ізмаїльського. 7 сілрад, підпорядкованих Ізмаїльській міськраді, були передані в Ізмаїльський район.

На 1960 рік Одеська область складалася з 31 району: Ананьївський, Арцизький, Балтський, Біляївський, Березівський, Боградський, Білгород-Дністровський, Бородинський, Великомихайлівський, Іванівський, Ізмаїльський, Кілійський, Кодимський, Комінтернівський, Котовський, Красноокнянський, Любашівський, Миколаївський, Новоіванівський, Овідіопольський, Одеський, Роздільнянський, Ренійський, Савранський, Саратський, Старокозацький,

Тарутинський, Татарбунарський, Фрунзівський, Ширяївський, Цебриківський.

У січні 1963 року Указом Президії Верховної Ради УРСР місто Котовськ було віднесено до міст обласного значення.

Економічний стан. Складним для Одещини був період відновлення господарства, яке було зруйноване внаслідок війни. У жовтні 1944 року відновились планові перевезення військових та народногосподарських вантажів на лініях Одеса – Поті – Батумі, Одеса – Констанца – Варна, Одеса – порти Дунаю. Поновлено залізничний рух на лініях Одеса – Київ та Одеса – Москва. На початку 1945 року вантажообіг Одеського порту досяг довоєнного рівня. Швидко була введена в дію Одеська залізниця.

Відновлювався один з найбільших на Чорному морі судноремонтний завод ім. 50-річчя Радянської України. На кінець 1946 року Одеський порт перевищив довоєнний рівень за обсягами оброблених вантажів.

Заводи ім. Жовтневої революції, ім. Січневого повстання, «Червоної гвардії», ім. Старостіна, суперфосфатний та інші почали постачати народному господарству верстати, тракторні плуги, підйомні крани, лебідки для вугільних шахт, електровагоноваги для металургійної промисловості, суперфосфат, сірчану кислоту. За виробництвом промислової продукції Одещина у 1947 році зайняла 2 місце в Україні.

У 1948 році за урожайністю та валовим збором зернових культур область перевищила показники довоєнного, 1940 року. За 2 роки післявоєнної п'ятирічки в області було відновлено та введено в експлуатацію майже 400 заводів та фабрик. Виробництво промислової продукції у порівнянні з 1945 роком збільшилось у 12 разів. До кінця 50-х років у народному господарстві області відбулись якісні зміни, розвиток отримали перспективні галузі промисловості. Побудовано нові та реконструйовано діючі промислові підприємства, виконаний великий обсяг робіт з механізації і автоматизації виробничих процесів. В цей період підприємства машинобудування освоїли випуск нових типів машин та устаткування: шахтних та гірничо-рудних лебідок, кранів на пневматичній ході, холодильних установок, ковальсько-пресових машин, приводів та засобів автоматики, устаткування та апаратури для газоплазменної обробки металів та металізації виробів, верстатів і машин високої точності та продуктивності.

Було побудовано 25 нових вокзалів, у тому числі на станціях Котовськ, Мардарівка, Роздільна, Сербка та інших. 12 липня 1952 року відбулось відкриття нового вокзалу станції Одеса – Головна.

У 1958 році 5 одеських підприємств – завод ім. Кірова, ім. Січневого повстання, «Кінап», ім. Жовтневої революції, «Холодмаш» – з успіхом демонстрували свої досягнення на Всесвітній промисловій виставці у Брюсселі (Бельгія) та на виставці в Осаці (Японія). До середини 60-х років закінчилась реконструкція та технічне переоснащення майже усіх промислових підприємств області. Були введені у дію 35 нових заводів та фабрик.

У післявоєнний час значними промисловими центрами, крім Одеси, стали Ізмаїл, Балта, Ананьїв, Білгород-Дністровський, Котовськ, Роздільна та багато інших населених пунктів області. Так, наприклад, судноремонтний завод, який виріс в Ізмаїлі на місці старих майстерень, став одним з найсучасніших підприємств

Міністерства морського флоту СРСР. У 1965 році в Ізмаїлі був введений в дію целюлозний комбінат, який був озброєний найсучаснішим устаткуванням. У Балті в результаті реконструкції швейного виробництва була створена велика швейна фабрика, реконструйований меблевий комбінат. У Котовську виріс великий комплексно-механізований цукровий завод.

Після 1965 року будівництво великих промислових об'єктів в області у масовому порядку вже не велось. У 60-ті роки були введені в дію крупні електротехнічні («Електронмаш» – 1966 рік) і верстатобудівні («Мікрон» – 1967 рік) підприємства машинобудування та інші.

У 80-ті роки продовжувалося введення в дію нових промислових підприємств, зокрема, з вироблення продукції кінцевого споживання.

Важливою галуззю, яка визначила спеціалізацію Одещини, став морський транспорт. У період 50-70 років тут відбулись великі перетворення. Був розширений і реконструйований Одеський порт, відкритий новий морський вокзал з пасажирським комплексом. Розгорнулось будівництво Білгород-Дністровського порту. Високими темпами розвивався морський транспорт: обсяги вантажів настільки зросли, що виникла необхідність у спорудженні поблизу Одеси ще одного морського порту. Такий порт, який назвали Іллічівським, був побудований на Сухому Лимані, в 30 км від Одеси.

Значною подією для Одещини та країни став початок будівництва у 1973 році на березі Григорівського лиману порту з перевалки хімічних вантажів, який з часом став одним з найбільших портів у країні. Одночасно тут були побудовані місто та велике хімічне підприємство – Одеський припортовий завод, який став одним з флагманів економіки регіону.

Соціальна сфера. За 70-80-ті роки помітно виріс культурний та науково-технічний потенціал. Колективи вузів, науково-дослідницьких установ та конструкторських бюро, Південного наукового центру Академії наук України вирішують найважливіші проблеми в області суспільних наук і техніки, медицини та астрономії, селекції сільськогосподарських культур, біології південних морів та мікробіології, хімії та фізики.

Роки незалежності

В перші роки незалежності України відбулися зміни в адміністративно-територіальному устрої Одеської області: 03.02.1993 Постановою Верховної Ради № 2989-ХІІ смт Южне Суворовського району м. Одеса віднесено до категорії міст обласного значення, а смт Теплодар Центрального району м. Одеса – Постановою Верховної Ради від 17 червня 1997 року № 353/97-ВР.

Для розширення зовнішньоекономічних зв'язків регіону та країни законами України від 23.03.2000 було створено спеціальні економічні зони «Рені» (№ 1605-ІІІ) строком на 30 років та «Порто-франко» (№1607-ІІІ) строком на 25 років.

У 2000 році м. Одеса увійшло до Міжнародної асамблеї столиць і великих міст СНД.

З метою розвитку міжнародного співробітництва Одеська область стала дійсним членом таких європейських організацій:

1. Асамблея європейських регіонів (з 1992 року) – створена в

1985 році та є політичною формою організації регіонів Європи і представником їх інтересів на європейському і міжнародному рівнях, до складу якої входять 270 регіонів-членів з 33 країн та 16 міжрегіональних організацій.

2. Робоча співдружність придунайських країн (з 1994 року) – створена у 1990 році, метою якої є сприяння співробітництву її членів для розвитку Дунайського регіону в інтересах його жителів та мирного співробітництва в Європі. До складу входять 24 регіони з 11 країн.

3. Єврорегіон «Нижній Дунай» (з 1998 року) – створено в 1998 році та є формою прикордонного співробітництва між територіальними громадами або місцевими органами влади України, Румунії та Республіки Молдова, розташованими у прикордонній зоні, в якій сторони беруть участь у загальних заходах, що проводяться у відповідності до національних законодавств і норм міжнародного права. До складу входять Одеська область (Україна), райони Кагул та Кантемір (Республіка Молдова), повіти Бреїла, Галац, Тульча (Румунія).

4. Асоціація європейських прикордонних регіонів (з 2001 року) – створена у 1971 році. Її членами є близько 90 регіонів та регіональних інституцій Європи. Одеська область є членом даної Асоціації як один з регіонів у складі Єврорегіону «Нижній Дунай».

5. Конференція приморських регіонів Європи (з 2004 року) – створена в 1973 році з метою сприяння розвитку морських периферійних регіонів. Членами організації є 161 регіон з 28 країн Європи.

6. Асамблея європейських виноробних регіонів (з 2004 року) – створена у 1988 році з метою сприяння загальним інтересам виноробних регіонів в європейській і світовій економіці та підвищення культури вина у суспільстві. Членами Асамблеї є 70 регіонів, що представляють майже всі країни так званої «Великої Європи». Метою участі Одеської області є демонстрація досягнень підприємств виноробної і алкогольної промисловості, сприяння просуванню і впровадженню інноваційних технологій у виробництво алкогольних напоїв.

7. Асоціація транскордонного співробітництва «Єврорегіон Нижній Дунай» (з 2008 року) – створена у 2008 році під час засідання Ради Єврорегіону «Нижній Дунай» у м. Одеса. Серед основних завдань: стабільний розвиток адміністративно-територіальних одиниць, що входять до складу Асоціації; розробка стратегій, програм, навчань та досліджень, які сприятимуть транскордонному співробітництву та постійний розвиток транспортної інфраструктури і комунікацій в прикордонних регіонах та між ними.

III. Сучасний стан Одеської області

Клімат та природні ресурси

Клімат вологий, помірно континентальний. У цілому клімат поєднує риси континентального і морського. Зима м'яка, малосніжна і нестійка; середня температура січня від -2 °С на півдні до -5 °С на півночі. Для весни характерні похмура погода, тумани у зв'язку з охолоджуючим впливом моря. Літо переважно спекотне, сухе; середня температура липня від 21 °С на північному заході до 23 °С на півдні, максимальна до 36-39 °С (в останні роки і більше). Осінь тривала, тепліше весни, в основному хмарна. Середньорічна температура коливається

від 8,2 °С на півночі до 10,8 °С на півдні області. Загальна сума опадів 340-470 мм на рік, головним чином випадають влітку (часто у вигляді злив). Число годин сонячного сяйва приблизно 2200 на рік. Тривалість вегетаційного періоду 168-210 діб із загальною сумою температур від 28 °С до 34 °С.

Взимку переважають північні і південно-західні вітри, влітку – північно-західні і північні. Південна половина області схильна до посух, курних бурь, суховіїв.

Розвідані попередньо чи оцінені прогнозно понад 160 родовищ твердих корисних копалин (піски, суглинки, гравій, галька, граніти, вапняк, нафта, природний газ, залізна руда, фосфорити, кольорові метали, золото, кам'яне та буре вугілля, лікувальні грязі та ін.), але основна частина розвіданих родовищ знаходиться на орних землях.

До місцевих корисних копалин, які використовуються в промисловості, відносяться і мінеральні підземні води. Найбільш відома лікувальна хлоридно-натрієва мінеральна вода «Куяльник», видобуток якої ведеться в межах Одеського промвузла. Столові слабомінералізовані води видобуваються в містах Ізмаїл, Балта, Білгород-Дністровський, смт Красні Окна та інших.

Адміністративно-територіальний устрій та склад населення

Одеська область – приморський і прикордонний регіон України, розташований на південному заході країни, з територією 33,3 тис. км², що становить 5,5 % території України.

Одеська область утворена 27 лютого 1932 року. Адміністративний центр регіону – місто Одеса одне з найбільших міст України, важливий транспортний, індустріальний, науковий, культурний і курортний центр.

На 1 січня 2023 року населення області (розрахунково) – 2461,3 тис. осіб, у т.ч.: у міських поселеннях – 1687,6 тис. осіб (68,6 % населення області); у селах – 773,7 тис. осіб (31,4 % населення області).

Національний склад населення (на 01.01.2022): – українці – 62,8 %; росіяни – 20,7 %; болгари – 6,1 %; молдавани – 5,0 %.

У рамках реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (децентралізації) на території Одеської області на початок 2020 року в області було утворено 37 територіальних громад (ТГ), в яких відбулись перші місцеві вибори депутатів та голів. На прямих бюджетних відносинах перебували 31 ТГ.

Загалом в області добровільно об'єдналося (приєдналося) 199 місцевих рад (45,1 % від загальної кількості рад базового рівня станом на 01.01.2015).

Кількість жителів Одеської області, які проживали на території ТГ становить 458,9 тис. осіб (18,8 % від загальної кількості жителів області).

Загальна площа ТГ покривала 43,5 % площі області.

Куяльницька ТГ утворена у межах всього Подільського району. У 6 районах – Балтському, Білгород-Дністровському, Іванівському, Кілійському, Великомихайлівському та Окнянському площа покриття територіальними громадами – більше 70 %, 3 ТГ (*Знам'янська, Маяківська та Цебриківська*) – утворені у межах кількох районів.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 623-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області», затверджено перелік спроможних територіальних громад, яким передбачено функціонування на Одещині 91 територіальної громади (ТГ) – 19 міських ТГ, 25 селищних ТГ та 47 сільських ТГ.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.06.2020 № 720-р затверджено адміністративні центри та території територіальних громад Одеської області.

КАРТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД З ПОКРИТТЯМ УСІЄЇ ТЕРИТОРІЇ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПОЗНАЧЕННЯМ МЕЖ НОВОУТВОРЕНИХ РАЙОНІВ

ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН

Адміністративний центр	місто Подільськ
Населення адмін. центру	39220
Населення району	220786
Площа, кв. км.	7053,139
Кількість громад	12
Максимальні відстані до адміністративного центру	
Населений пункт	Відстань
смт Саврань Савранської ТГ	135 км

БЕРЕЗІВСЬКИЙ РАЙОН

Адміністративний центр	місто Березівка
Населення адмін. центру	9428
Населення району	104969
Площа, кв. км.	5549,843
Кількість громад	16
Максимальні відстані до адміністративного центру	
Населений пункт	Відстань
с. Чогодарівка Чогодарівської ТГ	121 км

РОЗДІЛЬНЯНСЬКИЙ РАЙОН

Адміністративний центр	місто Роздільна
Населення адмін. центру	17441
Населення району	101407
Площа, кв. км.	3571,768
Кількість громад	9
Максимальні відстані до адміністративного центру	
Населений пункт	Відстань
смт Захарівка Захарівської ТГ	73 км

БОЛГРАДСЬКИЙ РАЙОН

Адміністративний центр	місто Болград
Населення адмін. центру	14818
Населення району	144377
Площа, кв. км.	4518,023
Кількість громад	10
Максимальні відстані до адміністративного центру	
Населений пункт	Відстань
с. Височинське Бородіської ТГ	156 км

ОДЕСЬКИЙ РАЙОН

Адміністративний центр	місто Одеса
Населення адмін. центру	1010537
Населення району	1378490
Площа, кв. км.	3964,958
Кількість громад	22
Максимальні відстані до адміністративного центру	
Населений пункт	Відстань
с. Яськів Яськівської ТГ	61 км

БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ РАЙОН

Адміністративний центр	місто Білгород-Дністровський
Населення адмін. центру	47727
Населення району	196618
Площа, кв. км.	5155,004
Кількість громад	16
Максимальні відстані до адміністративного центру	
Населений пункт	Відстань
с. Петропавлівка Петропавлівської ТГ	156 км

ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ РАЙОН

Адміністративний центр	місто Ізмаїл
Населення адмін. центру	69932
Населення району	204745
Площа, кв. км.	3131,061
Кількість громад	6
Максимальні відстані до адміністративного центру	
Населений пункт	Відстань
м. Вітезово Вітезовської ТГ	124 км

Постановою Верховної Ради України від 17.07.2020 № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» утворено в Україні 136 районів, у т. ч. в Одеській області – 7, а саме:

Березівський район у складі територій 16 ТГ – Березівської міської, Раухівської, Іванівської, Миколаївської та Ширяївської селищних, Андрієво-Іванівської, Великобуялицької, Знам'янської, Коноплянської, Курісовської, Новокальчевської, Петровірівської, Розквітівської, Старомаяківської, Стрюківської, Чогодарівської сільських територіальних громад.

Білгород-Дністровський район у складі територій 16 ТГ – Білгород-Дністровської та Татарбунарської міських, Саратської та Сергіївської селищних, Дивізійської, Кароліно-Бугазької, Кулевчанської, Лиманської, Маразліївської, Мологівської, Петропавлівської, Плахтіївської, Старокозацької, Тузлівської, Успенівської, Шабівської сільських територіальних громад.

Болградський район у складі територій 10 ТГ – Арцизької та Болградської міських, Бородінської та Тарутинської селищних, Василівської, Городненської, Криничненської, Кубейської, Павлівської, Теплицької сільських територіальних громад.

Ізмаїльський район у складі територій 6 ТГ – Вилківської, Ізмаїльської, Ренійської та Кілійської міських, Суворовської селищної, Саф'янської сільської територіальних громад.

Одеський район у складі територій 22 ТГ – Одеської, Біляївської, Теплодарської, Чорноморської, Юженської міських, Авангардівської, Великодолинської, Доброславської, Овідіопольської, Таїровської, Чорноморської селищних, Великодальницької, Вигодянської, Визирської, Дальницької, Дачненської, Красносільської, Маяківської, Нерубайської, Усатівської, Фонтанської, Ясківської сільських територіальних громад.

Подільський район у складі територій 12 ТГ – Ананьївської, Балтської, Подільської, Кодимської міських, Зеленогірської, Любашівської, Окнянської, Савранської, Слобідської селищних, Долинської, Куяльницької, Піщанської сільських територіальних громад.

Роздільнянський район у складі територій 9 ТГ – Роздільнянської міської, Великомихайлівської, Затишанської, Захарівської, Лиманської, Цебриківської селищних, Великопосківської, Новоборисівської, Степанівської сільських територіальних громад.

25 жовтня 2020 року у всіх територіальних громадах та новоутворених районах відбулись вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів.

За площею, яка дорівнює 33,3 тис. км², Одеський регіон найбільший серед усіх регіонів країни. Територія області складає 5,5 % території України.

Загальна характеристика сучасного стану економіки регіону

Економіка Одеської області є сьомою за розмірами економікою в Україні за показником валового регіонального продукту (ВРП), який у 2021 році становив 271,7 млрд грн. Питома вага регіону у ВВП України завжди знаходилась в межах 5%. За підсумками 2021 року індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту склав 106,2% (по Україні – 103,4%).

Підприємства демонструють стабільну діяльність, винайшли нові ланцюги поставок товарів та складових для їх виготовлення та показують позитивні тенденції щодо ефективної їх діяльності.

Про це, зокрема, свідчать наявні попередні дані щодо індексу промислової продукції за 2023 рік – промисловість області відновила з 60% до 80% із загрузкою потужностей до 90-100%.

Позитивні результати відслідковуються на підприємствах з виробництва харчових продуктів, виробів з деревини, одягу, гумових і пластмасових виробів, готових металевих виробів. Наростили обсяги виробництва підприємства з виготовлення соків та сумішей соків фруктових та овочевих, олії, деяких ковбасних та макаронних виробів, овочів та фруктів консервованих, молочних продуктів, йогуртів.

За січень-листопад 2023 року експорт товарів склав 1639,8 млн дол США, або 76,3% порівняно з січнем–листопадом 2022 року, імпорт – 2091,0 млн дол США, або 111,0%. Негативне сальдо склало 451,2 млн дол США.

Зовнішньоторговельні операції проводилися з партнерами із 172 країн світу.

Основу товарної структури експорту області складали: *продукти рослинного походження* – 1 032,8 млн дол США (63,0% від загального обсягу експорту), порівняно з січнем-листопадом 2022 року зменшення на 16,2 %; *жири та олії тваринного та рослинного походження* – 254,3 млн дол США (15,5%), зменшення на 47,1%; *готові харчові продукти* – 115,6 млн дол США (7,0%), збільшення на 11,5%; *недорогоцінні метали та вироби з них* – 79,2 млн дол США (4,8%), зменшення на 21,1%; *машини, обладнання та механізми; електричне обладнання* – 38,1 млн дол США (2,3%), зменшення на 39,5%; *продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості* – 19,8 млн дол США (1,2%), зменшення на 35,1%.

Серед країн–партнерів більше всього експортували товари до Румунії, Туреччини, Китаю, Румунії, Іспанії та Єгипту.

У товарній структурі імпорتنих надходжень товарів переважали: *мінеральні продукти* – 587,3 млн дол США (28,1% від загального обсягу імпорту товарів) порівняно з січнем-листопадом 2022 року зменшення на 10,4%; *машини, обладнання та механізми, електротехнічне обладнання* – 266,5 млн дол США (12,7%), збільшення у 1,5 раза; *продукти рослинного походження* – 193,7 млн дол США (9,3%), збільшення на 4,0%; *засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавучі засоби* – 157,3 млн дол США (7,5%), збільшення на 48,3%; *продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості* – 144,2 млн дол США (6,9%), збільшення на 18,8%; *готові харчові продукти* – 131,5 млн дол США (6,3%), збільшення на 52,0%.

Фінанси

За 2023 рік до зведеного бюджету області надійшло 87 244,0 млн грн, виконання плану 105,9% (+4 896,2 млн грн), темп росту до 2022 року склав 118,9 % або зростання на 13 893,9 млн грн, у тому числі:

✓ до державного бюджету надійшло 58 185,2 млн грн, виконання плану 106,7% (+3 645,5 млн грн), темп росту 122,8% або зростання на 10 815,4 млн грн;

✓ до місцевих бюджетів надійшло 29 058,7 млн грн, виконання плану 104,5 %, (+ 1 250,6 млн грн), темп росту 111,8% або зростання на 3 078,5 млн грн, у т.ч:

– загальний фонд – 27 607,0 млн грн, виконання 102,1% (+565,1 млн грн);

– спеціальний фонд – 1 451,7 млн грн, виконання 189,5% або (+685,5 млн грн).

Одними з основних бюджетоутворюючих податків місцевих бюджетів є податок на доходи фізичних осіб, який складає 61,7% місцевих бюджетів, та плата за землю – 12,1%, які за 2023 рік склали:

– ПДФО – 17 032,6 млн грн, виконання плану 99,2% (- 138,5 млн грн), темп росту 103,6% або зростання на 596,8 млн грн;

– плата за землю – 3 334,8 млн грн, виконання плану 104,8%, (+151,9 млн грн), темп росту 117,6% або зростання на 500,3 млн грн.

За 2023 рік із 99 місцевих бюджетів виконання планових показників забезпечено по 90 бюджетам (90,9% загальної кількості) з обсягом перевиконання 1 456,7 млн грн, не виконано 9 бюджетів (9,1% загальної кількості) на суму 206,1 млн грн.

До обласного бюджету за 2023 рік (без трансфертів) надійшло 4 144,9 млн грн, виконання плану 104,0 % (+160,7 млн грн). До 2022 року забезпечено зростання на 347,2 млн грн з темпом росту 109,1%.

До 7 районних бюджетів за 2023 рік (без трансфертів) надійшло 27,8 млн грн, виконання плану 4 282,9% (+27,2 млн грн). До 2022 року зростання надходжень на 5,8 млн грн з темпом росту 126,2%.

До бюджетів територіальних громад за 2023 рік (без трансфертів) надійшло 24 885,9 млн грн, виконання плану 104,5% (+1 062,7 млн грн). До 2022 року зростання надходжень на 2 725,5 млн грн з темпом росту 112,3%.

Видатки місцевих бюджетів по області за 2023 рік складають 37 592,1 млн грн (річний план – 44 177,4 млн грн, виконання 85,1%).

На захищені статті видатків направлено 17 719,2 млн грн або 93,3%, у тому числі: на заробітну плату – 14 846,0 млн грн, енергоносії – 1 307,4 млн грн, медикаменти та харчування – 586,5 млн грн, соціальне забезпечення – 979,4 млн грн. Захищені видатки виплачені в повному обсязі, заборгованість відсутня.

Обсяг капітальних видатків за 2023 рік – 8 696,7 млн грн.

Довідково: за 2022 рік – 2,1 млрд грн, 2021 рік – 8,1 млрд грн, 2020 рік – 6,7 млрд грн.

Із передбачених на 2023 рік субвенцій з державного бюджету на суму 10 918,9 млн грн надійшло фінансування в обсязі 10 274,3 млн грн або 94,1% річного обсягу. Додаткова дотація на фінансування переданих видатків на утримання закладів освіти та охорони здоров'я надійшла в обсязі 176,3 млн грн (100% річного обсягу).

Транспортно-комунікаційний комплекс

За підсумками січня – грудня 2023 року портовими операторами в морських портах Одеської області оброблено 61,9 млн тонн вантажів, що на 20,9 % більше показника аналогічного періоду минулого року.

Вантажопереробка експортних вантажів в морських портах області склала 56,3 млн тонн (128,3 %), у тому числі експорт зернових і олії – 49 млн тонн (141,5 %), імпорتنних – 5,3 млн тонн (98,0 %). Перевалка транзитних вантажів склала 100,2 тис. тонн (5,5 %). Каботаж – 282,4 тис. тонн (167,9 %).

Беручи до уваги блокування портів України було забезпечено стабільну роботу логістичних маршрутів відправлення вантажів, у тому числі зернових, через порти Дунаю, переробка вантажів через дунайські порти – Рені, Ізмаїл, Кілія збільшена майже вдвічі (32 млн тонн вантажів за 12 місяців 2023 року проти 16,5 млн тонн за аналогічний період 2022 року), у тому числі майже вдвічі збільшився й експорт (26,6 млн тонн проти 13,5 млн тонн). За 2023 рік портами Дунаю перевалено 22,6 млн тонн зернових та олії на експорт.

З метою забезпечення стабільної зовнішньоторговельної діяльності Міністерством інфраструктури України зосереджено увагу на підвищенні ефективності роботи Дунайського морського кластеру. Порти, які розташовано в Дунайському регіоні, працюють у штатному режимі, нарощують вантажну базу, збільшують обробку суден біля причалів.

22 липня 2022 року представники України, Туреччини та ООН підписали у Стамбулі Ініціативу щодо безпечного транспортування зерна та продуктів харчування з українських портів, яка розблокувала українські морські порти «Одеса», «Чорноморськ» і «Південний» для експорту зерна та добрив. У рамках реалізації домовленостей із українських портів вийшло понад 1000 суден з 32,9 млн тонн агропродукції. У липні 2023 року з ініціативи росії Зернова угода припинила своє існування. Останнє судно з українським продовольством вийшло з Одеси 16 липня 2023 року.

Згідно із наказом навігаційного доручення ВМС ЗСУ №6 від 08.08.2023 були оголошені нові тимчасові маршрути руху цивільних суден до/з чорноморських морських портів України. Вказані маршрути в першу чергу використовуються для можливості виходу цивільних суден, що перебувають в українських портах «Одеса», «Чорноморськ» і «Південний» ще з початку повномасштабного вторгнення росії. 5 суден, які знаходилися в портах від початку вторгнення, першими скористалися тимчасовими коридорами.

За підсумками 2023 року 400 суден скористалися українським коридором для експорту 12,8 млн тонн вантажів. Негативна динаміка вантажоперевадки в морських портах «Великої Одеси» поступово і щомісячно зменшується завдяки роботі нових тимчасових маршрутів.

У червні 2023 року розпочато виконання пасажирських перевезень через Дністровський лиман між смт Овідіополь та м. Білгород-Дністровський. За сезон 2023 перевезено понад 11 тисяч пасажирів.

В умовах тимчасової неможливості переміщення товарів морським сполученням внаслідок блокування морських портів та мінування акваторії Чорного моря російською федерацією, очевидним стає зростання потенціалу залізничного та автомобільного транспорту в логістиці експорту продовольчих товарів та сільськогосподарської продукції.

Вантажовідправники та перевізники вимушені змінювати логістику експортних перевезень, спрямовуючи вантажі на західні прикордонні переходи, які не розраховані під перевалку великих обсягів зерна та руди. Загальна пропускна спроможність наприклад, «зернових» маршрутів становить близько мільйона тонн на місяць, а у мирний час через порти вивозилося приблизно 4-5 млн тонн на місяць.

З метою розширення пропускної спроможності інфраструктури у сполученні Україна – ЄС та забезпечення безперервності перевізного процесу в період активних військових дій, 22.08.2022 відновлено залізничне сполучення з Республікою Молдова, а саме відкрито оновлену залізничну ділянку Березине (Україна) – Басарабська (Молдова) протяжністю 20,9 км (яка не працювала понад 20 років). 25 березня 2023 року відкрито прикордонний перехід між країнами – Серпневе-1 – Басарабська, ПК «Березине» було відкрито з метою впорядкування діяльності міжнародного пункту пропуску «Серпневе 1» і цілодобово працюватиме для залізничного вантажного сполучення в період воєнного стану та 90 днів після нього.

Наразі це головний залізничний маршрут для сполучення Одеси та Дунайських портів – «Рені» та «Ізмаїл». Вважається, що об'єм вантажоперевезень на цій ділянці становитиме в середньому 10 млн тонн на рік.

Паралельно триває розвиток інших логістичних проєктів, які сприятимуть експорту української продукції на зовнішні ринки. Зокрема, розвитку залізничного сполучення між пунктом Джурджулешти на українсько-молдавському кордоні та румунським портом Галац.

У червні 2022 року після ремонту було відкрито ширококоліїну залізницю до дунайського річкового порту Галац із молдавського річного порту Джурджулешти. Ця колія з'єднана з українським портом Рені. Відтоді вантажні потяги, що йдуть з України через Республіку Молдова, можуть вивантажувати зерно безпосередньо в порту Галац, без необхідності перевантаження на кордоні.

Завдяки реалізації зазначених проєктів Україна налагодить залізничне сполучення з Молдовою в обхід Придністров'я та отримає додаткові логістичні можливості для експорту/імпорту продукції через порти Румунії.

Україна та Молдова підписали протокол про зміни до міжурядової угоди про діяльність залізничного транспорту, що передбачає спрощення контрольних процедур залізничного транзиту вантажів, тобто запроваджується проїзд без зупинки територією України між пунктами пропуску «Фрікацей – Етулія» та «Рені – Джурджулешти». Це дозволить збільшити пропускну спроможність прикордонних переходів з цією країною.

Як альтернативні шляхи експорту української агропродукції досягнута домовленість з румунською та молдовською залізницею про надання дисконту на перевезення вантажів через Молдову, що потенційно дозволить Україні завантажити порт Рені, молдовський порт Джурджулешти та румунський Галац.

АТ «Укрзалізниця» спільно з молдовським колегами досягла домовленостей щодо запровадження послуги «єдиного вікна» – вантажовідправник отримає комплексний сервіс перевезення по території як України, так і Молдови.

АТ «Укрзалізниця» домовилися розвивати з польською компанією співробітництво щодо залізничних перевезень вантажів, а саме перевезення контейнерів інтермодальними маршрутними поїздами до польського морського

порту Гданськ з чотирьох українських міст: Києва, Одеси, Дніпра та Вінниці.

На сьогоднішній день через бойові дії на території України та запроваджений військовий стан повітряний простір України закритий для польотів цивільної авіації, що унеможливило операційну діяльність як українських, так і іноземних авіакомпаній та призвело до призупинення надання ДП «Украерорух» послуг з аеронавігаційного обслуговування.

Українські авіакомпанії з метою збереження своєї операційної діяльності, сертифікатів експлуатанта та тимчасового працевлаштування персоналу шукають можливість базування свого флоту в європейських країнах.

Капітальне будівництво

У 2021 році виконано будівельних робіт на суму 35 693,3 млн грн. Індекс будівельної продукції порівняно з 2020 роком становив 103,9 % (*по Україні – 106,8 %*).

Серед регіонів України у зазначеному періоді Одеська область за обсягами будівельних робіт, виконаних власними силами, посіла 2 місце після м. Київ. Частка обсягу будівельних робіт Одеської області у загальному обсязі становить 13,8 %.

Хоча будівельна галузь у 2022 році зазнала вкрай негативних наслідків від військової агресії – виконано будівельних робіт всього на чверть обсягу до 2021 року, однак введено в експлуатацію 700 тис м² житла, а це 4 місце серед регіонів країни. Цього вдалось досягти завдяки добудові раніше запланованих проєктів.

У січні-вересні 2023 року в регіоні введено в експлуатацію 217,7 тис. м² загальної площі житла, що на 57,2% менше в порівнянні з січнем-вереснем 2022 року.

Серед регіонів України у зазначеному періоді Одеська область за обсягами введеного в експлуатацію житла посіла 8 місце, за темпами зростання введеного в експлуатацію житла – 22 місце (*серед 21 областей та Києва, по трьох областях дані не оприлюднювались*). Частка Одеської області в загальному обсязі введеного в експлуатацію житла – 4,0%.

У міських поселеннях прийнято в експлуатацію 110,9 тис.м² загальної площі житла (51,0 % загального обсягу), у сільській місцевості – 106,8 тис.м² (49,0 %). Обсяги прийнятого в експлуатацію житла в міських поселеннях порівняно з попереднім роком скоротились на 70,6 %, у сільській місцевості – на 18,3 %.

В одноквартирних будинках прийнято в експлуатацію 52,5 % загальної площі житлових будівель, або 114,3 тис м², у будинках із двома і більше квартирами – відповідно 47,5 %, або 103,4 тис м² загальної площі.

Внаслідок військової агресії рф проти України, відповідно до порядку Постанови КМУ 380 від 26.03.2023 зі змінами «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією РФ» створено Реєстр пошкодженого та зруйнованого майна (далі - РПЗМ). На теперішній час, внаслідок збройної агресії рф, постраждали 31 територіальна громада. До РПЗМ подано громадянами 1237 заявок на отримання державної допомоги для відновлення житла, з яких по 718 заявкам надана компенсація у сумі 33 805,4 тис грн. На сьогодні до РПЗМ занесено 3217 об'єктів. Наразі триває робота з громадянами, які постраждали в наслідок військової агресії російської федерації

проти України, щодо необхідності подання заявок через ДІО на отримання державної допомоги для відновлення житла.

За даними системи Офісу Президента України «Відновлення країни» на сьогодні внаслідок збройної агресії РФ проти України в Одеській області 1597 об'єктів (будівель та споруд), які були пошкоджені, з них:

- 4 об'єкта державного управління та місцевого самоврядування, з яких відновлено 3 об'єкта та потрібно ще відновити 1 об'єкт;

- 47 об'єктів енергетики, з яких відновлено 8 об'єктів, потрібно ще відновити 34 об'єкта. Не підлягають відновленню 5 об'єктів;

- 1062 об'єкта житлового фонду:

- 322 багатоквартирних житлових будинків, з яких відновлено 127 об'єктів, потрібно ще відновити 193 об'єкти. Не підлягають відновленню 2 об'єкта;

- 3 гуртожитки, з яких відновлено 2 об'єкти, потрібно ще відновити 1 об'єкт;

- 729 будинків на одну сім'ю, з яких вже відновлено 309 об'єктів, потрібно ще відновити 406 об'єктів. Не підлягають відновленню 14 об'єктів; 8 господарських будівель, з яких відновлено 3 об'єкта, потрібно ще відновити 2 об'єкта. Не підлягають відновленню 3 об'єкта.

- 65 інших (не військових) об'єкта, з яких вже відновлено 1 об'єкт, потрібно ще відновити 49 об'єктів. Не підлягають відновленню 15 об'єктів;

- 131 об'єкт культури та туризму, з яких вже відновлено 21 об'єкт, потрібно ще відновити 104 об'єкта. Не підлягають відновленню 6 об'єктів;

- 101 заклад освіти, з яких вже відновлено 35 об'єктів та потрібно ще відновити 65 об'єктів. (з яких 6 будівель Затоківського закладу дошкільної освіти «Золота рибка», законсервовано. Оскільки функціонування закладу в умовах воєнного стану передбачає наявність укриття, а його побудувати неможливо через високий рівень ґрунтових вод.) Не підлягають відновленню 1 об'єкт;

- 2 об'єкта, які надають послуги ОМС (муніципальні), всі об'єкти потрібно відновити;

- 69 об'єктів промисловості, з яких вже відновлено 1 об'єкт, потрібно ще відновити 55 об'єктів. Не підлягають відновленню 13 об'єктів;

- 56 об'єктів сільського господарства, з яких вже відновлено 16 об'єктів, потрібно ще відновити 26 об'єктів. Не підлягають відновленню 14 об'єктів;

- 42 об'єкта торгівлі та послуг, з яких вже відновлено 2 об'єкта, потрібно ще відновити 27 об'єктів. Не підлягають відновленню 13 об'єктів;

- 5 об'єктів транспорту, всі об'єкти потрібно відновити;

- 2 об'єкта водопостачання та водовідведення, які потрібно відновити;

- 10 об'єктів охорони здоров'я, з яких вже відновлено 1 об'єкт, потрібно ще відновити 9 об'єктів;

- 1 об'єкт лісового господарства, який потрібно відновити.

Загальна кількість відновлених об'єктів – 529.

Департаментом капітального будівництва та дорожнього господарства заключено договір від 16.08.2023 № 5 з підрядною організацією по об'єкту: «Аварійно-відновлювальні роботи (капітальний ремонт) приміщень

Національного університету «Одеська політехніка» за адресою: м. Одеса, проспект Шевченка, 1-3, пошкоджених внаслідок збройної агресії» на загальну суму 42331,9 тис грн. На теперішній час виконано роботи по заміні 6070,7 м² вікон, роботи тривають.

Також розглядається питання щодо виділення коштів для реалізації робіт по ремонту пошкодженої покрівлі та заміні віконних прорізів у Одеському державному аграрному університету та відновлювальних робіт по наступним закладам освіти, розташованим у м. Одеса:

- КЗ «Одеський обласний ліцей № 6 ООР» – орієнтовна вартість робіт 400,00 тис грн;
- 3 корпуси ДНЗ «Одеське вище професійне училище автомобільного транспорту» – орієнтовна вартість робіт 3200,00 тис грн;
- Відокремлений підрозділ «Об'єднане вище професійно-технічне училище сфери послуг Національного університету «Одеська юридична академія» – орієнтовна вартість робіт 3000,00 тис грн;
- ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» – орієнтовна вартість робіт 8000,00 тис грн;
- Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж Одеського національного технологічного університету» – орієнтовна вартість робіт 300,00 тис грн;
- Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж вимірювань Державного університету інтелектуальних технологій зв'язку» – орієнтовна вартість робіт 600,00 тис грн;
- Одеська державна академія будівництва та архітектури – орієнтовна вартість робіт 13000,00 тис грн;
- КЗВО «Одеська академія неперервної освіти ООР» – орієнтовна вартість робіт 250,00 тис грн.

Окремо варто зазначити постанову КМУ № 419 від 28 квітня 2023 року «Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на облаштування безпечних умов у закладах загальної середньої освіти» відповідно до якої Одеською обласною військовою адміністрацією затверджено перелік закладів освіти у яких планується будівництво, реконструкція, реставрація або капітальний ремонт захисних споруд цивільного захисту в Одеській області для створення безпечних умов освітян Одещини.

Крім цього, заплановані ще капітальні ремонти та будівництво захисних споруд цивільного захисту, перелік об'єктів постійно збільшується по мірі надходження проєктно-кошторисної документації та наданих до облдержадміністрації проєктних пропозицій.

Агропромисловий комплекс Одеської області

За даними Головного управління статистики в Одеській області на 1 грудня 2023 року в усіх категоріях господарств зібрано: *зернових* – 4101,8 тис. тонн, що більше рівня 2022 року на 1055,9 тис. тонн (3045,9 тис. тонн) або на 134,7 %. Урожайність зернових склала 34,8 ц/га і перевищила минулорічну на 8,5 ц/га (26,3 ц/га) або на 132,3%; *соняшнику* – 667,5 тис. тонн, що більше, ніж у 2022 році на 70,4 тис. тонн

(597,1 тис. тонн) або на 111,8%. Урожайність соняшнику становила 18,3 ц/га і перевищила минулорічну на 3,9 ц/га (14,4 ц/га) або на 127,1 %; *овочів* – 265,4 тис. тонн, що більше, ніж рік назад на 81,5 тис. тонн (183,9 тис. тонн) або на 144,3 %. Урожайність овочевих культур склала 194,5 ц/га, що більше на 43,9 ц/га (150,6 ц/га) або на 129,2 %; плодів та ягід – 94,0 тис. тонн, що більше на 5,5 тис. тонн (88,5 тис. тонн) або на 106,2 %.

Через тривалу посуху формування врожаю пізніх сільськогосподарських культур відбувалося при несприятливих погодних умовах, що негативно позначилося на кінцевих результатах.

Соняшник зібрано з площі 286,1 тис. га, що становить 78,9 % від прогнозу. Намолочено 474,3 тис. тонн насіння соняшнику при врожайності 16,6 ц/га. Кукурудза на зерно зібрана на площі 50,2 тис. га (38,5 % від прогнозу). Намолочено 168,7 тис. тонн зерна кукурудзи при врожайності 33,6 ц/га. Соя зібрана з площі 2,7 тис. га (62,8 % від прогнозу). Намолочено 3,9 тис. тонн зерна при врожайності 14,6 ц/га.

Завершено збирання картоплі на площі 21,9 тис. га. Валовий збір картоплі склав 273,5 тис. тонн, урожайність 125,0 ц/га.

За попередніми даними Головного управління статистики в Одеській області усіма категоріями господарств за 2023 рік вироблено 47,1 тис. тонн м'яса (у живій вазі), що на 3,5 % більше ніж торік, а молока – 285,5 тис. тонн, що на 0,5 % менше, яєць – 100,2 млн. шт., що на 15,3 % менше минулого року.

Станом на 01 січня 2024 року чисельність поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств становить 126,6 тис. голів, що (на 5,0 % менше) ніж торік, у тому числі поголів'я корів становить 81,1 тис. голів, що (на 2,1 % менше), овець і кіз – 248,8 тис. голів (на 3,2 % менше), при цьому збільшилося поголів'я птиці на 2,8% і становить 1794,5 тис. голів та поголів'я свиней на 3,1 % і становить 138,9 тис. голів.

У регіоні реалізується 1 інвестиційний проєкт. У ТОВ «Агропрайм Холдинг» Болградського району по встановленню біогазової установки на свинокомплексі потужністю 24 тис. гол. свиней в рік (вартість проєкту 27,0 млн. грн).

Туризм

Сфера туризму, рекреації та курортів має вагомий вплив на наповнення бюджету, адже пов'язана з розвитком готельного господарства, ресторанного бізнесу, інфраструктури, рекреації, роздрібної торгівлі тощо. Повномасштабне вторгнення країни-агресора в Україну негативно вплинуло на сферу туризму.

В умовах воєнного стану серед туристичних трендів спостерігається зростання інтересу до внутрішнього екологічного туризму, відвідування природних резерватів, культурного обміну, адже регіон може привернути туристів, які цікавляться культурними обмінами та пізнанням місцевої історії та культури.

У порівнянні 2021-2023 роками спостерігається наступна динаміка завантаженості сфери гостинності: 46% на 2021 рік, 24% на 2022 рік, 27% на 2023 рік, що свідчить про поступове відновлення туризму Одещини.

Зовнішньоекономічна діяльність та інвестиційна політика

На 31 грудня 2022 року їх обсяг прямих іноземних інвестицій унесених в економіку Одеської області з початку інвестування склав 1276,3 млн дол США, з них інструменти участі у капіталі – 852,8 млн дол США, боргові інструменти – 423,5 млн дол США. Порівняно з даними на 31.12.2021 загальний обсяг прямих іноземних інвестицій зменшився на 18,9%.

У структурі прямих іноземних інвестицій частка акціонерного капіталу нерезидентів з країн ЄС становила 63,9% (544,6 млн дол США), що на 4,5 % більше, ніж 2021 році.

Залучення інвестицій під час війни є складним завданням, оскільки воєнні ризики нівелюють ринкові ефекти від вкладання інвестицій. Та попри війну, через необхідність додаткового розвитку шляхів українського експорту у 2023 році вкладалися кошти у розвиток логістики та транспортного комплексу.

Водночас, реалізація проєктів в інших перспективних для регіону сферах економіки в умовах руйнівної війни більшістю приватних інвесторів відкладається. Наразі інвестори оцінюють наявні інвестиційні пропозиції з можливістю їх реалізації після завершення гарячої фази війни.

Враховуючи це, впродовж 2023 року проводилася робота стосовно висвітлення інвестиційних можливостей територіальних громад області. Так, було забезпечено збір та опрацювання інвестиційних пропозицій громад: за результатами проведеної роботи підготовлено пропозиції щодо 174 інвестиційних майданчиків.

За зверненнями низки територіальних громад у минулому році надавалася підтримка щодо підготовки та перекладу на англійську мову інвестиційних паспортів.

Для своєчасного інформування потенційних інвесторів щодо змін у чинному законодавстві, яке регламентує правові засади здійснення господарської та інвестиційної діяльності в Україні, у минулому році оновлено Дорожню карту інвестора, розміщену на офіційному сайті обласної державної адміністрації. Крім того, на сайті обласної державної адміністрації у розділі «Зовнішньоекономічна та інвестиційна діяльність» розміщено інвестиційні пропозиції територіальних громад українською та англійською мовами, а також інвестиційні паспорти територіальних громад.

З метою сприяння залученню потенційних інвесторів, у тому числі в рамках Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» пропозиції щодо інвестиційних майданчиків територіальних громад області було надано на розгляд аналітиків ДУ «ЮКРЕЙНІНВЕСТ» (UkraineInvest). Також, у минулому році було опрацьовано та надано пропозиції щодо актуалізації інформації у електронному довіднику Odesa Regional Overview, який розміщено на офіційному сайті UkraineInvest.

Для популяризації інвестиційних можливостей громад підготовлено 11 інвестиційних пропозицій українською та англійською мовою у різних сферах економіки, які розміщено на Карті інвестиційних та бізнес можливостей України, впровадженій ЕВА, Global Business for Ukraine спільно з UkraineInvest.

Міжнародне співробітництво

Одеська область має тісні зв'язки з багатьма країнами світу, зокрема, на її території діє 25 дипломатичних установ країн світу, з яких 9 генеральних консульств, 16 почесних консульств. Функціонує Регіональне представництво Консультативної Місії Європейського Союзу в Одесі, а Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги Молдові та Україні (EUBAM) наразі працює в Кишиневі (Республіка Молдова).

Після 24.02.2022 більшість генеральних консульств та місій міжнародних організацій було евакуйовано, але наразі є тенденція до відновлення роботи дипломатичних представництв в регіоні.

В Одесі веде свою діяльність Хаб Організації Об'єднаних Націй, в якому представлені різні агенції ООН: Моніторингова Місія ООН з прав людини в Україні; Управління координації гуманітарних справ ООН; Продовольча та сільськогосподарська організація ООН; Всесвітня організація охорони здоров'я; Дитячий фонд ООН; Управління верховного комісару у справах біженців; Міжнародна організація з міграції; Всесвітня продовольча програма; Програма розвитку ООН.

У Одеської області є й інші важливі міжнародні партнери, які активно підтримують та працюють в Одеській області. До них входять міжнародні неурядові організації Міжнародний медичний корпус. ACTED, CORE, ISRAAID, INTERSOS, NRC, Medicine du Monde, а також урядовими організаціями, такими як USAID, GIZ.

Представники дипломатичного корпусу та міжнародних урядових і неурядових організацій згуртовано функціонують, комунікують та підтримують добродійні справи спільно з Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією, зокрема задля підтримки жителів області й внутрішньо переміщених осіб.

Після початку широкомасштабного вторгнення росії на територію України Одеська область стала південним хабом для вирішення гуманітарних, економічних та політичних питань, для здійснення гуманітарного кризового реагування та ресурсною базою для території не тільки Одещини, а й інших регіонів країни. Велика кількість міжнародних гуманітарних місій та проєктів, що працюють на Півдні України розміщують свої офіси саме на теренах нашого регіону.

Протягом 2023 року було організовано більше 90 міжнародних зустрічей і заходів різного рівня, зокрема з високими візитами Одеську область відвідали: Прем'єр-міністр Королівства Данія Метте Фредеріксен; Прем'єр-міністр Королівства Нідерланди Марк Рютте; Міністр оборони Литовської Республіки Арвідас Анушаускас; Високий представник ЄС з питань закордонних справ і політики безпеки, Віцепрезидент Європейської Комісії Жозеп Боррель; Міністри закордонних справ України, Латвії, Данії, Естонії, Ісландії, Литви, Норвегії, Швеції та Державний секретар у закордонних справах, справах Співдружності націй та розвитку Великої Британії та Північної Ірландії Девід Камерон; Міністр Європи та закордонних справ Французької Республіки Катрін Колонна; Міністр транспорту Французької Республіки Клеман Бон; Генеральний директор ЮНЕСКО Одрі Азулє; Віце-прем'єр-міністр з реінтеграції Республіки Молдова Олег Серебрян; Заступник державного секретаря Міністерства закордонних справ Фінляндії; Повноважний міністр, спеціальний посланник з питань відбудови та зміцнення стійкості України Давіде Ла

Чечіліа; Спеціальний уповноважений Міністерства закордонних справ Грецької Республіки з питань України Посол Спиридон Ламбрідіс; Федеральний міністр економічного співробітництва і розвитку Свеня Шульце; Віце-президентка Німецького Бундестагу Катрін Герінг-Екардт; депутати німецького Бундестагу Маркус Фабер, Робін Вагенер, Родеріх Кізеветтер, Артур Ауергаммер, Міхаель Донт, Штеффен Більгер, Герман Фербер, Беате Мюллер-Геммеке; депутат Національної ради Республіки Австрія др. Гельмут Брандштеттер; Верховний Комісар ООН у справах біженців Філіппо Гранді; Постійний представник США в НАТО (2008-2009 рр), спеціальний представник Державного департаменту США з питань України (2017-2019 рр) Курт Волкер; Генеральний директор Європейської секції МЗС Чеської Республіки Ярослав Курфюрст; Державний секретар Міністерства міжнародного співробітництва та зовнішньої торгівлі Королівства Швеції Діана Янсе та інші.

Серед зазначених заходів також були зустрічі з керівниками регіонів-партнерів та представниками міжнародних організацій, а також їх високим керівництвом. Кожна з цих зустрічей мала конкретну мету - залучити допомогу для нашої області та покращити її становище.

Протягом 2023 року від міжнародних партнерів Одещини отримано та розподілено понад 700 генераторів для підготовки до зимового періоду 2023/2024. Більшість з них були встановлені на об'єктах критичної інфраструктури та в Пунктах Незламності, щоб забезпечити безперебійне функціонування важливих систем під час ймовірних ударів країни-агресора по нашій енергосистемі.

Від початку збройного повномасштабного вторгнення рф на територію України Одеська область кратно збільшила коло іноземних партнерів з країн Європи, Північної Америки, Азії, Африки та Близького Сходу. Так, починаючи з березня 2022 року, організовано роботу із започаткування нових двосторонніх контактів з Женеалітетом Валенсії Королівства Іспанія, Вільним ганзейським містом Бремен Федеративної Республіки Німеччина, Регіоном Прованс-Альпи-Лазурний Берег Французької Республіки, штатами Флорида, Нью-Джерсі та Іллінойс Сполучених Штатів Америки, регіонами Хорватії та Північно-Африканської Республіки.

Формалізовано відносини з 2 регіонами – німецьким Вільним Ганзейським містом Бремен та французьким регіоном Прованс-Альпи-Лазурний берег.

Бремен. Відносини розпочалися внаслідок згуртування української громади в Бремені та постійної оперативної комунікації з боку Одеської ОД(В)А. Після початку повномасштабного вторгнення німецькі партнери спільно з українською діаспорою розпочали активно збирати необхідні речі на передавати до Одещини. Формалізація відносин розпочалася з першого конвою з 10 фур, які привезли до Одеси: генератори, намети, польові кухні, гігієнічні набори тощо. Під час різдвяних заходів у Бремені представники культурної спільноти збирали кошти для підтримки обласного театру ляльок. Сьогодні закуплені транспортні засоби для військових медиків, виділено понад 2 млн. грн на відбудову обласних закладів освіти. Одеські школярі з 90-ого ліцею відвідали відповідний ліцей в Бремені. Діти мали можливість на деякий час відволіктись від повітряних тривог та познайомитись з німецькими школярами, відвідати культурні пам'ятки, удосконалити свої знання німецької мови тощо. Бремен «неформально» взяв під «шефство» соціальні заклади регіону. Восени 2023 року Бремен комплектував вантажі (ліжка, матраци, милиці, ходунки, меблі загального

користування, побутова техніка тощо) для Великомихайлівської Центральної лікарні та до Ананьївського будинку-інтернату. До кінця 2023 року для Одеської обласної дитячої клінічної лікарні буде закуплено апарат штучної вентиляції легень для реанімації новонароджених для надання медичної допомоги та зимові автомобільні шини для карет швидкої допомоги.

З французьким регіоном Прованс триває підготовка до подачі на проекти екологічного спрямування в рамках програми ЄС LIFE у наступному році. Зазначений французький регіон має т.зв. «бюджет нульового вуглецю», а отже достатній досвід та компетенції для того, щоб допомогти отримати фінансування на вирішення екологічних проблем. Крім цього, домовлено про співпрацю між виноробами Одещини та французькими виноробами. Очікуємо на реанімаційні ліжка для Одеської обласної дитячої клінічної лікарні, що мають надійти до кінця 2023 року.

Польські регіони після початку вторгнення одними з перших відгукнулися та постійно надавали допомогу. Наразі, Республіка Польща стала комунікаційним майданчиком щодо повоєнної відбудови України. В контексті євроінтеграційних процесів партнери Одещини з Підкарпатського, Західнопоморського, Поморського воєводств вже провели низку навчань для працівників міських рад та обласної державної адміністрації, а Лодзьке воєводство проводитиме навчання в першому кварталі 2024 року. Отримували автомобілі швидкої допомоги, гуманітарну допомогу та генератори від Поморського, Мазовецького, Підкарпатського, Люблінського й Лодзинського воєводств.

Співробітництво з Відземським регіоном планування Латвії. До повномасштабної війни були амбітні плани співробітництва по сміттєпереробці, але цю роботу довелося призупинити. З перших днів вторгнення обласна державна адміністрація з ними на контакті. Вже в лютому 2022 року латвійці по всьому регіону збирали обігрівачі, консерви, газові горілки, вогнегасники тощо. Так і продовжували допомагати й в 2023 році.

Крім цього, чудовим прикладом солідарності є 5 автомобілів Швидкої допомоги, що надійшли до Одещини восени 2023 року від Віденського муніципалітету (Австрія).

Неурядова організація Global Empowerment Mission разом з фондом Howard G BUFFETT Foundation замінюють пошкоджені вікна. Протягом цього року було встановлено понад 3000 вікон, які було пошкоджено під час російських атак.

Італійська Республіка відіграватиме важливу роль у майбутній відбудові. Італійці надаватимуть свої найкращі напрацювання та досвід в галузі реставрації, захисту та охорони культурної спадщини. Вже сьогодні до робіт з відновлення історичного центру Одеси залучені провідні італійські фахівці та підприємства. Вже зараз відбувається оцінка пошкоджень зруйнованого Спасо-Преображенського собору Одеси. Цей процес вже формалізовано, 31 жовтня 2023 року відбулося офіційне відкриття «Лабораторії з відбудови України» в Мілані.

Така активна співпраця є постійною та тільки розвивається.

Наприклад, у 2024 році продовжуватимуть надання допомоги агенції ООН, що представлені в Україні, зокрема в Одеській області: Управління координації гуманітарних справ ООН; Продовольча та сільськогосподарська організація ООН; Всесвітня організація охорони здоров'я; Дитячий фонд ООН; Управління верховного комісару у справах біженців; Міжнародна організація з міграції; Всесвітня

продовольча програма; Програма розвитку ООН. Також допомога надходитиме від міжрегіональних партнерів Одеської області, а саме від Вільного Ганзейського міста Бремен та польських регіонів-партнерів, продовжуватимуть свою діяльність Швейцарсько-український проект «DECIDE», проєкт USAID «ГОВЕРЛА», проєкт USAID «Конкурентоспроможна економіка України», проєкт «Зміцнення громадської довіри» (UCBI 4). На початку 2024 року відбувся офіційний запуск ініціативи «Інклюзивне відновлення за лідерства громад (CLIR)» в рамках якої, Шабівська та Білгород-Дністровська громади від експертів CLIR отримують підтримку за такими напрямками: стратегічне управління та планування, налагодження партнерств із міжнародними організаціями, залучення зовнішніх інвестицій, розвиток сфери соціальних послуг, підтримка з розробки планів і стратегій відновлення та розвитку, впровадження принципів сталого розвитку тощо.

Зацікавленість до реалізації проєктів за різними напрямками на території Одеської області висловили: AFD - Французьке агентство розвитку, представники дипломатичних установ Турецької Республіки, Канади, ФРН, Швейцарії, Франції, Швеції, Болгарії тощо.

В свою чергу, під час візиту в Україну Спеціальний уповноважений Міністерства закордонних справ Грецької Республіки з питань України Посол Спиридон Ламбрідіс озвучив наміри щодо готовності грецькою стороною долучитися до відбудови Одеської області та намірів відкриття в Одесі спеціального офісу з питань відбудови.

15 лютого 2024 року в Афінах відбулась міжнародна конференція щодо відновлення України із залученням грецького бізнесу, на якій зокрема йшла мова про можливість відбудови Одеської області.

В 2024 - 2025 роках окрім відновлення Спасо-преображенського собору Італія розгляне можливість відновлення й інших об'єктів культурної спадщини, а основними сферами в довгостроковій перспективі стануть: енергетика, інфраструктура, промисловість, містобудування. Не менш важливим для Італії є й економічне відновлення, зокрема італійська сторона планує залучати кошти приватного сектору Італії та збільшувати їх присутність в регіоні, а також інших країн для реалізації планів відновлення Одещини.

Здобувши Перемогу, Україна постане перед безпрецедентним викликом – у максимально стислі терміни відновити можливості забезпечувати гідне якісне життя людей на основі ефективної реалізації національного людського, природно-ресурсного, економічного потенціалу. Тому саме зараз здійснюється комплексна робота з формування Стратегії повоєнного відновлення Одеської області та плану заходів з її реалізації.

Ця робота проводиться Одеською ОВА у співпраці з Агенцією регіонального розвитку та за підтримки Швейцарсько-українського проєкту «DECIDE», Проєкту USAID «ГОВЕРЛА», Програми «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP), ГО «Агенція відновлення та розвитку» за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!» (USAID/ENGAGE).

А в рамках діяльності Регіонального офісу міжнародного співробітництва в Одеській області, як ключового інструменту координації органів державної влади, місцевого самоврядування та іноземних партнерів, реалізується постійна співпраця з донорськими організаціями, міжнародними фондами, регіонами-партнерами з метою

залучення та імплементації програм міжнародної технічної допомоги на території області, розвитку міжрегіонального співробітництва.

Соціальна сфера **Охорона здоров'я**

Актуальним є питання надання медичних послуг внутрішньо переміщеним особам у період війни, і держава створює умови для ефективного та доступного для всіх громадян медичного обслуговування в закладах охорони здоров'я Одеської області. З початку воєнного стану по 09 лютого 2024 року включно: всього госпіталізовано внутрішньо переміщених осіб до стаціонару – 23718 осіб, всього звернень до ЦПМСД, дитячих поліклінік, поліклінічних відділень (для ЦРЛ), консультативно-діагностичних центрів – 90529 осіб (в т.ч. дорослі – 20216 осіб у 2023-2024 роках, діти - 13245 осіб у 2023-2024 роках).

На 01.01.2024 року в Одеській області перебувають 332 внутрішньо переміщені ВІЛ-позитивні особи, з них 7 дітей до 18 років та 325 дорослих, всі особи знаходяться на обліку у закладах охорони здоров'я області, що здійснюють медичний нагляд за ЛЖВ та отримують лікування, відповідно до затверджених стандартів.

Забезпечено безперервний медичний супровід ВПО. Всі ВПО знаходяться на обліку в місцевих центрах первинної медико-санітарної допомоги (далі – ЦПМСД). У кожній громаді визначені відповідальні особи від ЦПМСД, які супроводжують ВПО та забезпечують надання медичної допомоги. Щотижнево проводиться вебінари, селекторні наради з керівниками закладів охорони здоров'я, головами територіальних громад та відповідальними за розміщення ВПО щодо правил організації інфекційного контролю на території громади, медичного супроводу ВПО та інших актуальних питань в умовах воєнного часу.

Забезпечено роботу гарячих ліній з медичних послуг для ВПО: Одеської обласної дитячої клінічної лікарні, Одеської обласної клінічної лікарні; он-лайн-консультації різних фахівців для ВПО за допомогою телемедицини.

Здійснено заходи щодо забезпечення можливості підключення та передачі звернень за екстреною медичною допомогою провайдерами неголосового виклику екстрених служб. Комунальним некомерційним підприємством «Одеський обласний центр екстреної медичної допомоги і медицини катастроф» Одеської обласної ради» (далі – КНП «ООЦЕМД і МК» ООР») у 2021 році укладено договір з громадською організацією «Всеукраїнська організація осіб з інвалідністю зі слуху «Українське товариство глухих». Сервісна служба «Сервіс УТОГ», яка створена для постійної (цілодобової) доступності до послуг перекладача жестової мови через використання засобів відеозв'язку та програмного забезпечення з використанням отримувачами індивідуальних засобів зв'язку (смартфон, планшет), встановлена на мобільні телефони співробітників виїзних бригад екстреної медичної допомоги КНП «ООЦЕМД і МК» ООР». Доступ до сервісу в варіанті онлайн забезпечується цілодобово за допомогою професійних перекладачів, що мають професійну кваліфікацію «Перекладач жестовою мовою «сурдоперекладач».

Розширюється арсенал застосування засобів телемедицини. Медичний

працівник, що працює у віддаленому районі, в режимі 24/7 може отримати консультацію кваліфікованого лікаря-спеціаліста та висновок за даними електрокардіографії, рентгенологічного або ультразвукового дослідження. Всі райони Одеської області забезпечені діагностичними комплексами, що мають можливість дистанційної передачі медичних даних.

Впроваджуються заходи з розширення можливостей дистанційної реєстрації громадян на консультації та обстеження в закладах охорони здоров'я шляхом використання інтернет ресурсів.

Згідно з вимогами постанови Кабінету Міністрів України від 28.10.2021 №1160 «Деякі питання забезпечення організації та надання освітніх послуг дітям, які перебувають на стаціонарному лікуванні або яким надається реабілітаційна допомога» у 2024 році заплановано створення освітнього центру «Школа супергероїв» в Комунальному некомерційному підприємстві «Одеська обласна дитяча клінічна лікарня» Одеської обласної ради». Запровадження в області медико-педагогічного партнерства Всеукраїнського проекту «Школа супергероїв» дасть можливість дітям, які цього потребують, вчитися попри проблеми зі здоров'ям і всупереч їм, здобувати знання, відволікаючись від медичних процедур і відчувати перспективу, бачити власне майбутнє.

З метою своєчасності та покращення якості надання медичної допомоги постраждалим внаслідок дії хімічних, біологічних та радіологічних агентів (зброї масового ураження), наказом Департаменту охорони здоров'я обласної державної адміністрації від 28.06.2023 № 965-ОД «Про маршрут надання медичної допомоги пацієнтам в умовах надзвичайних ситуацій в Одеській області» затверджено перелік закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) в Одеській області.

У комунальному некомерційному підприємстві «Одеський обласний центр екстреної медичної допомоги і медицини катастроф» Одеської обласної ради» створено 32 бригади служби медицини катастроф для швидкого реагування та роботи в умовах надання медичної допомоги постраждалим від радіаційного опромінення, які евакуюють постраждалих від радіаційно-хімічних уражень до вищезазначених закладів охорони здоров'я.

Чергові служби закладів охорони здоров'я II та III рівнів частково забезпечені індивідуальними та портативними дозиметрами, в повному обсязі забезпечені засобами інфекційного захисту, протигазами, засобами деконтамінації та дезактивації, а також забезпечені калій йодидом.

В умовах повномасштабної війни пріоритетного значення в системі охорони здоров'я Одещини набуває заклад з впровадження фізичної та неврологічної реабілітації ветеранів війни, учасників бойових дій, членів сімей загиблих чи померлих Захисників і Захисниць України – КНП «Багатопрофільний шпиталь ветеранів» Одеської обласної ради».

Шпиталь знаходиться на території м. Одеса. 500 м до моря. Має зручну логістичну розв'язку. Лікарня наразі розрахована на 180 ліжок, працює 200 фахівців. Цього року в шпиталі відкрилось модернізоване відділення медичної реабілітації для поранених військових. Відділення оснащено інноваційним обладнанням, в тому числі з віртуальною реальністю, що значно прискорить

термін відновлення пацієнтів. Тут облаштували зали фізичної терапії та кінезотерапії, три кабінети апаратної фізіотерапії, кабінет ерготерапії, кабінет психологічної підтримки, маніпуляційну, а також 13 палат на 30 ліжок. Загалом площа створеного відділення склала 630 квадратних метрів.

На території закладу знаходиться господарчий корпус, який не має функціонального призначення. На цьому місці доцільно проектувати будівництво сучасного Південного міжрегіонального реабілітаційного центру. Проведення сучасного ремонту та встановлення новітнього обладнання, відповідно до міжнародних стандартів, дасть можливість збільшити ліжковий фонд з фізичної реабілітації ветеранів війни, учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни, учасників війни та членів сімей загиблих ветеранів війни, членів сімей загиблих Захисників і Захисниць України. В новому корпусі планується операційний блок з напрямом протезування кінцівок, басейн, зали фізичної терапії та кінезотерапії, кабінети апаратної фізіотерапії, кабінети ерготерапії, кабінети психологічної підтримки, кабінети асистивних технологій, маніпуляційні, а також 30 палат на 70 ліжок. Передбачається оснащення стаціонарної майстерні протезування, де буде встановлено найкраще обладнання і буде достатньо місця для одночасної роботи 5 спеціалістів-протезистів. Реалізація проєкту – це забезпечення якісного процесу лікування, надання доступної та сучасної багатoproфільної реабілітаційної допомоги для усіх людей, які постраждали внаслідок війни росії проти України.

Освіта

Мережа закладів освіти Одеської області різних типів та форм власності, функціонуючи в умовах дії воєнного стану, зазнала змін та складається із 821 закладу дошкільної освіти, з яких: 85 закладів приватної форми власності, 2 заклади державної власності та 734 заклади комунальної власності територіальних громад; із 712 закладів загальної середньої освіти області: 57 закладів приватної форми власності, 2 державної форми власності, 653 заклади комунальної власності територіальних громад (в т. ч. 21 – заклад обласної комунальної власності); 30 закладів професійної (професійно-технічної) освіти; 37 закладів фахової передвищої освіти; 18 закладів вищої освіти; 99 закладів позашкільної освіти.

Кількість здобувачів освіти у закладах дошкільної освіти становить понад 57 тисяч дітей віком від 3 до 6 років; у закладах загальної середньої освіти навчається 265307 здобувачів освіти; у закладах професійної (професійно-технічної) освіти – 12034 особи; у закладах фахової передвищої освіти – 23467 осіб; у закладах вищої освіти – 70413 осіб, у закладах позашкільної освіти – 130 332 особи.

До освітнього процесу в закладах освіти різних типів та форми власності області долучилося 14182 здобувачів освіти з числа внутрішньо переміщених осіб, їх кількість постійно збільшується.

Для захисту учасників освітнього процесу використовуються 1259 споруд цивільного захисту на найпростіших укриттях, що перебувають на власних балансах або балансах інших суб'єктів господарювання (місткість -273,295 тис

осіб), що дозволило організувати очну та/або змішану форму навчання у понад 70 % закладів освіти, зокрема: 113 споруд цивільного захисту (місткість - 37,378 тис осіб), 892 власних найпростіших укриттів (місткість-182,037 тис осіб), 254 споруди цивільного захисту інших суб'єктів господарювання (місткість-53,880 тис осіб);

Продовжуються ремонтно-будівельні роботи щодо облаштування захисних укриттів у закладах загальної середньої освіти області з використанням коштів державного, обласного, місцевих бюджетів та коштів донорських організацій, вживаються заходи щодо улаштування швидкоспоруджених захисних споруд цивільного захисту модульного типу.

Із 226 укриттів у закладах загальної середньої освіти, в яких у 2023 році передбачалось виконати ремонтно-будівельні роботи коштом державного, обласного, місцевих бюджетів та донорів, завершено роботи у 178 ЗЗСО (15 збудовано та 163 відремонтовано); у 33 тривають роботи та у 15 закладах початок робіт перенесено.

Дошкільна освіта. З початку нового 2023-2024 навчального року 500 закладів дошкільної освіти розпочали освітню діяльність у поєднанні очного формату роботи та змішаного режиму роботи.

Порівняно з показниками до початку повномасштабної війни кількість закладів дошкільної освіти зменшилася, контингент вихованців закладів дошкільної освіти скоротився.

Це зумовлено частковим переміщенням мешканців області та їх дітей до інших регіонів держави або за кордон, а також зменшенням показників народжуваності, яка зафіксована ще у довоєнний період.

Водночас до 407 закладів дошкільної освіти зараховано 2089 вихованців з числа внутрішньо переміщених осіб.

Освітній процес у закладах дошкільної освіти в ЗДО Одеської області продовжують забезпечують 15 453 штатних працівники, з них педагогічних 5833. Кадрове забезпечення становить 93%.

Від початку повномасштабної агресії частково пошкоджено 14 закладів дошкільної освіти області. Повністю відновлено приміщення 6 закладів, робота по відновленню будівель інших закладів продовжується.

Загальна середня освіта. 80% закладів загальної середньої освіти області освітню діяльність у 2023/2024 навчальному році здійснюють в очній (денній) формі. 632 заклади загальної середньої освіти області мають укриття в закладі та/або поблизу, що сприяє збільшенню кількості здобувачів освіти, які повернулися до закладів загальної середньої освіти із-за кордону та продовжили навчання у традиційному форматі.

Зараз 620 закладів загальної середньої освіти області працюють в очній (денній) формі та надають освітні послуги для 161970 здобувачів освіти, 45 закладів працюють у змішаному режимі (60232 учні), 47 закладів працюють у дистанційній формі (43105 учнів). За кордоном продовжують перебувати, навчаючись дистанційно – 29121 учень.

Водночас до 530 закладів загальної середньої освіти зараховано 9495 здобувачів освіти з числа внутрішньо переміщених осіб.

У зв'язку із ліквідацією/реорганізацією/зміною типу закладів освіти різних форм власності, зменшилася мережа закладів загальної середньої освіти області.

Натомість збільшилася мережа опорних закладів загальної середньої освіти області, яких наразі функціонує 84 із 97 філіями, у них навчається майже 40 тисяч здобувачів освіти. Наразі триває процес формування мережі старшої профільної школи.

Освітній процес у закладах загальної середньої освіти Одеської області забезпечують 23215 осіб. Кадрове забезпечення становить 97%.

Освіта дітей з особливими освітніми потребами. У закладах освіти Одещини отримували освітні послуги 8073 дитини з особливими освітніми потребами.

Інклюзивне навчання організовувалося у 622 закладах освіти: у 444 ЗЗСО функціонувало 1997 класів з інклюзивним навчанням для 2747 дітей з ООП; у 168 ЗДО - 314 інклюзивних груп для 555 дітей з ООП; у 10 ЗПТО та ЗФПО – 56 дітей (осіб) з ООП.

Для супроводу освітнього процесу залучено 2083 асистента вчителя (вихователя) (1854 – у закладах загальної середньої освіти, 229 – у закладах дошкільної освіти).

У закладах освіти облаштовано 45 медіатек та 255 сучасних ресурсних кімнат.

В області утворена потужна мережа інклюзивно-ресурсних центрів (ІРЦ) – 40 одиниць, що працюють під методичним супроводом обласного ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради». Фахівці ІРЦ забезпечують супровід дитячого населення у 32 територіальних громадах, ще 33 громади уклали договори про співпрацю між собою у частині супроводу інклюзивно-ресурсними центрами, 7 територіальних громад у процесі укладання договорів про співпрацю.

Професійна (професійно-технічна) фахова передвища, вища освіта. Пріоритетним завданням у роботі зазначених закладів освіти області стала підготовка до нового навчального року в умовах воєнного стану.

Так, 26 закладів професійної (професійно-технічної) освіти (92,8 % від потреби) та 30 закладів фахової передвищої освіти (81,1 % від потреби) та 16 (100%) закладів вищої освіти мають захисні споруди, найпростіші укриття та укриття поряд із закладом, що дозволяє провадити освітній процес в очному та змішаному форматі навчання (теоретичні заняття – дистанційно, практичні та лабораторні заняття в очному форматі).

Сьогодні до Одеської області тимчасово переміщені з окупованих територій 1 заклад вищої освіти та 5 відокремлених структурних підрозділи закладів вищої освіти.

Розміщення внутрішньо переміщених та евакуйованих осіб з інших регіонів здійснено в 7 закладах професійної (професійно-технічної) освіти Одеської області, у яких перебуває 100 внутрішньо переміщених осіб. Освітні послуги отримують 235 дітей із числа внутрішньо переміщених осіб.

Освітній процес в ЗП(ПТ)О забезпечують 2551 працівників, з них 1402 - педагогічні.

У 2023 році створено НПЦ: слюсарних робіт на базі ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти»; сучасних технологій зварювання на базі ВСП «Березівське вище професійне училище Національного університету «Одеська політехніка»; реставраційних технологій та декору на базі ДНЗ «Одеський професійний ліцей будівництва та архітектури»; підготовки робітників з професії «Електрик судновий» на базі «Одеський професійний ліцей морського транспорту».

З метою реалізації Стратегії реформування системи шкільного харчування на 2023 – 2027 роки, в рамках пілотного проєкту, створено кулінарний ХАБ у ДНЗ «Одеський центр професійно-технічної освіти».

Разом з цим за підтримки голови обласної державної адміністрації триває робота по створенню ще 2 кулінарних ХАБів у Дунайському та Північному центрах професійної освіти.

Від початку повномасштабної агресії частково пошкоджено приміщення 5 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, 10 закладів фахової передвищої та вищої освіти, відновлено приміщення 4 закладів фахової передвищої та 2 вищої освіти, робота по відновленню триває.

Позашкільна освіта. Мережа закладів позашкільної освіти області становить 99, із них 59 закладів комунальної форми власності, 4 приватних закладів у м. Одеса, 36 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, у тому числі Одеська обласна спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву.

У 2023-2024 навчальному році 465 закладів освіти організували роботу 2195 гуртків, у тому числі: 489 гуртків фізкультурно-спортивного напрямку в яких налічується 9658 осіб; 494 гуртків військово-патріотичного напрямку; науково-технічного напрямку – 51; еколого-натуралістичний – 81; туристсько - краєзнавчий – 64 гуртки; художньо-естетичний – 576 гуртків; дослідницько-експериментальний – 49 гуртків; бібліотечно-бібліографічний – 17; оздоровчий – 35 та інші.

Всього охоплено позашкільною освітою 130 332 дітей шкільного віку.

85 закладів позашкільної освіти надають освітні послуги для 1029 дітей із числа внутрішньо переміщених осіб.

З метою формування у дітей та молоді національних та загальнолюдських цінностей, громадянської позиції, власної гідності, почуття відповідальності, самореалізації, реалізації творчого потенціалу в області функціонує КУ «Одеський обласний центр патріотичного виховання та організації дозвілля дітей та молоді» та 4 молодіжних центрів (комунальних установ). У державному навчальному закладі «Одеський центр професійно-технічної освіти» функціонує центр підтримки учнівської молоді, який утворено за кошти обласного бюджету.

Щорічно проводиться Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»). 103 самоврядних осередків з національно-патріотичного виховання учнівської молоді утворено на базі закладів загальної середньої освіти області.

Розпочато реалізацію Плану проведення спортивних та спортивно-масових заходів серед учнів та студентів «Пліч-о-пліч зі спортом».

Відповідно до листа Офісу Президента України від 26.03.2022 № 47-01/113

«Про платформу «СпівДія» Одеською обласною державною (військовою) адміністрацією підтримано зазначену ініціативу та утворено «СпівДія Хаб Одещина». У процесі реалізації зазначеної ініціативи об'єдналось більше 100 волонтерів з числа активної молоді Одещини. Відкрито 4 представництва «Співдія хаб Одещина»: у Чорноморській, Білгород-Дністровській, Арцизькій міських територіальних громадах та Вигодянській сільській територіальній громаді, які об'єднали активну молодь регіону у спільній волонтерській справі на шляху до перемоги України та працюють за різними напрямками роботи.

Освітній процес у закладах позашкільної освіти Одеської області забезпечують 1000 педагогів. Кадрове забезпечення становить 94%.

У рамках загальнонаціонального проєкту «Безпечна країна» та з метою створення належного рівня безпеки в освітньому середовищі, забезпечення співпраці на засадах партнерства поліцейських, рятувальників, працівників закладів освіти та органів місцевого самоврядування в області реалізовується експериментальний проєкт «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі». Таких спеціалістів наразі 13 осіб.

З метою формування в учнів здоров'я збережувальних компетентностей, знань правил пожежної безпеки, мінної безпеки та цивільного захисту, алгоритму дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій, надання домедичної підготовки на базі закладів та установ освіти області створено 376 «Класів безпеки».

Підтримка сім'ї, дітей та молоді

В Одеській області на первинному обліку перебуває 1899 дітей-сиріт та 3047 дітей, позбавлених батьківського піклування.

В Одеській області на первинному обліку перебуває 5294 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та 2630 дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Уряд встановив певні особливості процедури усиновлення під час дії воєнного стану. До 1 червня не усиновлювались діти, які тимчасово були переміщені (евакуйовані) за кордон. З 1 червня 2023 року, у зв'язку із введенням змін в законодавство, процедуру усиновлення було відновлено. В області усиновлено 61 статусну дитину, всі діти усиновлені громадянами України.

З числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування в сімейних формах перебуває 4946 дітей. З початком року відбувається зростання кількості статусних дітей.

В області функціонує 63 дитячих будинки сімейного типу, в яких виховується 451 дітей-вихованців та 160 прийомних сімей, в яких утримується 312 прийомні дитини. Створення сімейних форм виховання залишається сталим. Збільшено наповнюваність прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.

Органами опіки та піклування забезпечено надання статусу дитини, постраждалої внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів та ведення обліку таких дітей. Всього на обліку перебуває 1204 дитини. Протягом року цей статус надано 917 дітям. В 11 територіальних громадах функціонує 15 патронатних сімей. Кількість патронатних родин збільшено на 15% в порівнянні з минулим роком.

Культура

На 01.01.2024 до мережі закладів культури області відноситься: 6 театрів (1 – Національний), обласна філармонія, 678 бібліотек (1 - Національна), 676 клубних закладів, 73 мистецькі школи, 24 музеї (юридичні особи, 1 – Національний) та 165 музеїв (не юридичні особи), 3 заклади фахової передвищої освіти, 10 кінотеатрів (приватні), 7 парків культури та відпочинку, державний цирк. У червні 2023 року прийнято рішення простворення комунального закладу «Дачненська школа мистецтв» (Дачненська територіальна громада Одеського району).

В ході агресії російської федерації проти України протягом 2022-2023 роки пошкоджено 25 закладів культури (будівлі та матеріально-технічне забезпечення): 4 публічні бібліотеки, 9 будинків культури, 6 музеїв, 2 театри, 4 заклади мистецької освіти. За рахунок коштів місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонних законодавством відновлено 15 об'єктів.

Закладами культури та мистецтв проведено низку заходів до державних свят, знаменних та пам'ятних дат з історії України, ювілеїв видатних історичних, громадських, культурних діячів, зокрема: до Дня Соборності України, Дня пам'яті героїв Крут, Дня Гідності та Свободи, Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні, Дня пам'яті жертв політичних репресій, Дня пам'яті кримських татар - жертв депортації 1944 року, Дня Європи в Україні; урочисті заходи до Дня Конституції України, Дня Української Державності, Дня Державного Прапора України та Дня Незалежності України, Дня пам'яті трагедії Бабиного Яру, Дня захисників та захисниць України тощо.

До Дня української мови та писемності проведено: міжнародний фестиваль української культури «Відчуйте серцем Україну!» (Обласний центр національних культур в м. Рені), XXVII обласний фестиваль української книги пам'яті Михайла Грушевського «Безмежність української книги», присвячений 125-річчю виходу у світ першого тому фундаментальної праці видатного українського вченого «Історія України-Руси», відвідувачі бібліотек взяли участь у радіо диктанті національної єдності -2023 тощо.

У 2023 році продовжувалась робота щодо виявлення, дослідження та популяризації нематеріальної культурної спадщини Одеської області та формування місцевого переліку елементів нематеріальної культурної спадщини. Два елементи нематеріальної культурної спадщини Одещини внесені до Національного переліку елементів НКС України, всього на цей час до Національного переліку від Одеської області внесено 9 елементів НКС. Також представники Одеського обласного центру української культури, які представляють елемент НКС «Музей традиційного народного мистецтва як інтерактивний простір нематеріальної культурної спадщини Одещини» та народний оркестр клейзмерської музики (м. Кодима) взяли участь у фестивалі до 20-річчя Конвенції ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини (м. Київ).

Департаментом культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації спільно з Одеською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. М. Грушевського організовано збір

літератури для бібліотек військових частин та Благодійну акцію «Українська книга – для Херсонщини!» (на суму понад 250,0 тис. грн.).

Також Одеська обласна універсальна наукова бібліотека ім. М. Грушевського підписала меморандум щодо Побратимства з Центральною бібліотекою Ліверпуля (Велика Британія). Меморандумом передбачено сприяння взаємному обміну книгами та інформаційними матеріалами на електронних носіях, фокусом обміну досвідом є цифрова інклюзія, безбар'єрність просторів бібліотеки, тренінги у сферах комунікації.

Одеський національний художній музей, Одеський історико-краєзнавчий музей, Одеський літературний музей підписали меморандум з Міжнародним культурним центром (м. Краків, Польща) щодо реалізації у 2024 році спільного виставкового проєкту «Odesa beyond the myth. The long story of Odesa's art» («Одеса поза межами міфу. Довга історія одеського мистецтва»).

Продовжується робота з міжнародними фондами для посилення безпеки приміщень музеїв і колекцій, бібліотек та книжкових фондів. У співпраці з громадською організацією «Museum for Change» залучено благодійні кошти міжнародного фонду ALIPH для проведення консерваційних робіт та обстеження пошкоджених об'єктів культури, які постраждали внаслідок обстрілів м. Одеса у липні цього року.

Одним з пріоритетних завдань, яке реалізовувалось у 2023 році – це створення електронних копій документів і артефактів – цифрової спадщини Одеського регіону. На 01.01.2024 оцифровано 83 книги (23459 сторінок), які поповнили електронну цифрову бібліотеку краєзнавчої літератури на сайті ООУНБ ім. М. Грушевського. Одеський художній музей завершив цифрування та публікацію документів наукового архіву музею: 32 фонди, 5400 документів за підтримки Goethe-Institut, оцифровано і опубліковано документи наукового архіву, присвяченого науково-дослідницьким архітектурним реставраціям будівлі музею за підтримки World Heritage Found, створено високоякісні цифрові копії 15 графічних робіт та 2-х скульптур з колекції музею за підтримки Google Art, створено 3D-тури експозицій 14 виставкових проєктів. Одеський музей західного та східного мистецтва продовжує роботу зі створення електронної наукової картотеки музею, наразі опрацьовано 567 науково-уніфікованих паспортів. Департамент культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації продовжує наповнення електронного ресурсу об'єктів культурної спадщини Одеської області. На цей час у портал культурної спадщини Одеської області внесено інформацію щодо 750 об'єктів. Оцифровано та зведено в електронний каталог понад 50000 аркушів документації.

Національно-культурні товариства Одеської області з перших днів війни розпочали волонтерську діяльність та активу гуманітарну допомогу внутрішньо переміщеним особам, військовослужбовцям, малозабезпеченим громадянам. Громадські організації національних меншин залучають допомогу з діаспор у питаннях організації евакуації та подальшого розселення українців закордоном.

На території Одеської області на обліку перебувають 4493 пам'яток культурної спадщини. З метою їх захисту та збереження шляхом проведення

ремонтно-реставраційних робіт на об'єктах культурної спадщини протягом звітного періоду 2023 року розглянуто та погоджено 20 проєктів з проведення ремонтно-реставраційних робіт на пам'ятках культурної спадщини, надано 6 дозволів на здійснення відповідних робіт, надано 84 погоджень відчуження приміщень у будівлях-пам'ятках, укладено 141 охоронних договорів з власниками та користувачами приміщень у будівлях-пам'ятках, надано 98 довідки щодо належності будівель та споруд до об'єктів культурної спадщини, зареєстровано 4 дозволи на проведення археологічних розвідок або розкопок.

Департаментом культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації здійснюється постійний моніторинг стану об'єктів культурної спадщини, постраждалих внаслідок російської агресії та надається відповідна звітна інформація до Міністерства культури та інформаційної політики України.

У 2022 році прийнято Програму розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя в Одеській області на 2023-2025 роки, яка була затверджена розпорядженням голови Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 20.12.2022 №864/А-2022.

З метою виконання заходів Програми Департаментом культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини облдержадміністрації здійснюється моніторинг щодо дотримання вимог законодавства про функціонування державної мови при веденні діловодства та при виконанні посадових обов'язків працівниками комунальних підприємств, установ та організацій у сфері культури.

На базі закладів культури діють майже 40 мовних курсів та клубів з вивчення української мови, проводяться тренінги для різних категорій населення. В Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. М. Грушевського спільно з ГО «Десяте квітня» проводились зустрічі мовно-пізнавальних напрямків розмовного клубу «Ріка» в рамках проєкту «Покращення інтеграційних умов для біженців».

Проведено конкурсний відбір видань українською мовою кращих зразків книг краєзнавчої, історичної, дитячої етнографічної, краєзнавчої тематики, художньої літератури місцевих авторів.

На реалізацію зазначеної Програми в обласному бюджеті на 2023 рік передбачено 500,0 тис. грн., профінансовано 139,7 тис. грн.

Ринок праці та соціальне забезпечення

Ринок праці

У зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України відбувається масштабне переміщення громадян до інших регіонів України.

На 01.01.2024 по Одеській області в Єдиній базі внутрішньо переміщених осіб (далі-ВПО) обліковувалось 225 962 особи.

Відповідно до Методики моніторингу створення нових робочих місць, затвердженої наказом Мінсоцполітики України від 11.10.2013 № 611, кількість робочих місць, утворених впродовж січня-вересня 2023 року, становила

19133 одиниць, що на 43,1% більше, ніж за відповідний період 2022 року. Кількість ліквідованих робочих місць впродовж січня-вересня 2023 року становила 11407 одиниць. Співвідношення кількості створених і ліквідованих робочих місць становить 167,7%.

На 1 січня 2024 року у порівнянні з минулим роком кількість безробітних зменшилась на 44,3% та становила 4,5 тис. осіб, з яких 80,0% осіб – жінки, 20,0% - чоловіки, 23,0% – молодь віком до 35 років.

Протягом 2023 року кількість вакансій становила 14,8 тис. одиниць. На 1 січня 2024 року – майже 2,3 тис. вакансій. На кожну вакансію претендувало 3 особи.

В цілому по Одеській області протягом року було укомплектовано 11,1 тис. вакансій. Рівень укомплектування вакансій становив 74,4%.

За сприянням центрів зайнятості Одеської області отримали роботу 12,9 тис. осіб, з них 5,5 тис. з числа зареєстрованих безробітних. Рівень працевлаштування безробітних складає 24,9%.

В Одеському центрі професійно-технічної освіти державної служби зайнятості впродовж впродовж 2023 року проходили навчання майже 1,1 тис. безробітних. Профорієнтаційними послугами охоплено 61,9 тис. громадян, у т.ч. 19,6 тис. безробітних.

У 2023 році за направленням центрів зайнятості навчались 1,0 тис. безробітних. Рівень працевлаштування після закінчення профнавчання 76,9%.

У громадських роботах та роботах тимчасового характеру брали участь 2,1 тис. осіб.

Для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці державною службою зайнятості Одеської області видано 668 ваучерів, з них:

- 125 осіб з числа внутрішньо переміщених осіб;
- 52 особи з інвалідністю;
- 488 осіб віком старше 45 років, страховий стаж яких становить не менше 15 років.

Урядовий проект «єРобота», який розпочався з липня 2022 року передбачає надання українцям грантів для започаткування бізнесу, розвитку підприємництва та навчання. Він спрямований на активізацію підприємницької діяльності та стимулювання створення робочих місць.

За цей період отримали мікрогрант 366 фізичних та юридичних осіб на загальну суму 86,9 млн грн, заплановано створити 862 робочих місця.

Забезпечення рівності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства є однією з важливих умов реалізації прав людини та самореалізації особистості, утвердження демократії, запорукою розв'язання соціально-економічних проблем регіону. Гендерна політика сьогодення вимагає утвердження цінності гендерної рівності як у суспільстві загалом, так і у різних його інституціях. Це, насамперед, створення сприятливих умов для подолання стереотипів і дискримінації щодо професій за ознакою статі.

Соціальне забезпечення

На 01.01.2024 кількість одержувачів усіх видів державних допомог становить 105,4 тисяч сімей. Сума призначених та виплачених за 12 місяців 2023 року державних допомог становить 3897844,7 тис. грн, заборгованості по виплатах немає.

Кількість отримувачів допомоги на дітей, які виховуються в багатодітних сім'ях становить 13,9 тис. сімей. Протягом 12 місяців 2023 року зазначена допомога профінансована на суму 440622,4 тис. грн.

На 01.01.2024 видано 2641 од. одноразової натуральної допомоги при народженні дитини «пакунок малюка» породіллям, які зареєстровані в Одеській області та народжували в пологових будинках.

За 12 місяців 2023 року відшкодування вартості послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня» перераховано 466 особам на суму 3184,6 тис. грн.

У 2023 році забезпечено реабілітацію дітей з інвалідністю (дітей з діагностикою захворювань нервової системи та опорно-рухового апарату): за рахунок державного бюджету - 513 дітей з інвалідністю на загальну суму 9683,70 тис. грн, за рахунок обласного бюджету - 200 дітей з інвалідністю та дітей з діагностикою захворювань нервової системи та опорно-рухового апарату на суму 3338,11 тис. грн.

На 01.01.2023 в Одеській області перебувало на обліку 13633 учасника АТО/ООС та російсько-української війни, у тому числі: 665 осіб з інвалідністю внаслідок війни; 12991 учасник бойових дій; 24 учасники війни, а також 791 член сімей загиблих, яким встановлено статус згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

В області проживають 8 осіб, які під час участі в масових акціях громадського протесту у зазначений період отримали тілесні ушкодження, з них: 3 особи – середньої тяжкості та 5 осіб – легкі. Водночас, на сьогодні органи соціального захисту населення не мають доступу ні до Реєстру ветеранів, який створено Мінветеранів, ні до Єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги, тому не в змозі здійснювати моніторинг чисельності осіб пільгових категорій, зокрема ветеранів війни та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни та вирішувати питання дотримання державних соціальних гарантій.

На 1 січня 2024 року в Головному управлінні Пенсійного фонду України в Одеській області перебувало на обліку 563,6 тис. пенсіонерів, із них 40,2 тис. осіб отримують пенсії відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». З початку року своєчасно опрацьовано 28,3 тис. заяв на призначення пенсії та 31,7 тис. заяв на індивідуальні перерахунки пенсій. Призначено пенсій 18,8 тис. осіб.

Проведено дев'ять масових перерахунків пенсій. Після проведених перерахунків середній розмір пенсії склав 5072,6 грн, що на 16,3 % більше порівняно з аналогічним періодом попереднього року та на 142,4 % більше прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб.

Продовжують працювати 171,3 тис. пенсіонерів, що на 2,0 тис. осіб більше ніж на 01.01.2023.

Отримують виплати в банках 438,1 тис. пенсіонерів або 77,7 % загального контингенту одержувачів.

Триває цифровізація діяльності Пенсійного фонду України та його органів як складова розвитку Єдиної інформаційної системи соціальної сфери та основа для визначення нових підходів до надання послуг населенню.

Протягом звітного періоду засобами вебпорталу Електронних послуг Пенсійного фонду України подано 1947 заяв на призначення пенсії, 98 анкет на автоматичне призначення пенсії, 1096 заява на перерахунок пенсії, 1207 анкет щодо внесення змін до Реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, 978 заяв з питань призначення субсидій та пільг, 1082 заяви на виготовлення паперових пенсійних посвідчень та 579 заяв з виплатних питань.

Продовжується робота по наповненню Реєстру застрахованих осіб даними про страховий стаж та отриманий дохід/заробітну плату. На підставі звітності платників єдиного соціального внеску реєстр поповнився інформацією по 741,4 тис. застрахованих осіб.

Забезпечується експлуатація «Електронного реєстру листків непрацездатності». За результатами опрацювання медичних висновків сформовано понад 225,9 тис. електронних листків непрацездатності.

Розвиток громадянського суспільства та інформаційного простору

За даними Південного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Одеса), станом на 01.01.2024 в Одеській області зареєстровано 6488 (у 2022 році – 6135) діючих громадських об'єднань, що на 5,7 % більше ніж на початок попереднього року.

Основна частка громадських об'єднань припадає на м. Одеса. Розподіл кількості громадських об'єднань за містами обласного значення (далі – міста) і районами Одеської області нерівномірний. Найбільша кількість діючих міських громадських об'єднань на 1000 осіб наявного населення у містах Балта, Біляївка, Подільськ, найменша – у м. Білгород-Дністровський. Найбільша кількість діючих районних громадських об'єднань на 1000 осіб наявного населення в Березівському, Болградському, Подільському районах, найменша – в Одеському районі.

Розподіл кількості громадських об'єднань Одеської області за напрямками діяльності доволі різноманітний. Найпоширенішого спрямування серед них є фізкультурно-спортивні, ветеранські, професійні та правозахисні громадські об'єднання. Найменшу частку громадських об'єднань становлять об'єднання охорони пам'ятників історії та культури, науково-технічні товариства.

Найбільш численними громадськими об'єднаннями з фіксованим членством є ветеранські, профспілкові організації, а також організації, що захищають інтереси інвалідів, чорнобильців.

Більшість громадських об'єднань Одещини можливо назвати «сплячими», оскільки існують формально та жодної активної діяльності не ведуть.

В області функціонують механізми участі громадян в формуванні та реалізації державної та місцевої політики. Станом на жовтень 2023 року

проведено 18 консультацій з громадськістю обласною державною адміністрацією та 64 консультації районними державними адміністраціями з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, реалізації та захисту прав і свобод громадян, задоволення їх політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів.

Обласною державною адміністрацією постійно забезпечується взаємодія з громадською радою при Одеській обласній державній адміністрації (далі – громадська рада). Станом на жовтень 2023 року надано організаційну та інформаційну підтримку у проведенні 3 засідань громадської ради.

В області функціонують 6 із 7 громадських рад при районних державних адміністраціях, що становить 85 % від їх загальної кількості. На етапі формування громадська рада при Одеській районній державній адміністрації, але у зв'язку з введенням в країні правового режиму воєнного стану процедуру формування не завершено.

Від початку повномасштабного вторгнення росії на територію України більшість членів громадських рад області активно долучились до волонтерської діяльності, спрямованої на підтримку Збройних сил України, внутрішньо переміщених осіб, соціально незахищених верств населення.

Роль органів влади різних рівнів в інформаційному полі країни суттєво змінилася в умовах війни. Влада змогла побудувати ефективну багатоканальну комунікацію із суспільством, зберігаючи при цьому підхід one voice (більшість мовників Одеської області для формування ефіру використовують матеріали «Всеукраїнського телевізійного марафону єднання»). Це сприяло почуттю єдності та допомогло уникнути масової паніки в перші дні війни, а в подальшому протистояти постійним інформаційно-психологічним атакам.

Протягом 2023 року підрозділи обласної державної \ та районних державних адміністрацій, відповідальних за комунікацію з громадськістю, постійно працювали над спростуванням фейків та дезінформації, які поширювали російські пропагандисти; промотували верифіковані джерела інформації; пропонували онлайн-сервіси для перевірки інформації.

На сучасному етапі розвитку громадянського суспільства спостерігається збільшення ролі інформації та знань, а також формування та споживання інформаційних ресурсів у всіх сферах за допомогою розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. У зв'язку з цим особливої ролі набуває розвиток медіакультури, який слід розуміти як сукупність інформаційно-комунікативних засобів, матеріальних та інтелектуальних цінностей, вироблених людством у процесі культурно-історичного розвитку, що сприяють формуванню суспільної свідомості й соціалізації особистості.

Особливого значення набуває розвиток умінь і навичок медіаграмотності як необхідних компетенцій сучасної людини. Глобальне поширення інформаційних технологій потребує відповідального підходу до їхнього використання й цілеспрямованого вивчення принципів функціонування медіапростору та правил поведінки в ньому. Підвищення медіаграмотності в умовах зростання рівня дезінформації, яку поширює рф щодо України, дозволяє людям аналізувати та критично оцінювати контент, що споживається. Цей напрям роботи місцевих

органів виконавчої влади визначений як пріоритетний. Медіаграмотність є обов'язком і правом споживача інформаційного продукту як частини прав на самовираження та інформацію й належить до основних прав і свобод людини. Поширення медіаграмотності в українському суспільстві нерозривно пов'язане з процесами цифрової освіти широких кіл громадян, насамперед людей старшого віку, освоєння ними навичок комунікації і взаємодії у цифровому суспільстві.

Медіаосвіта в Україні - це частина освітнього процесу, спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою масмедіа, включаючи традиційні та новітні медіа з урахуванням розвитку інформаційних технологій.

До повномасштабного вторгнення РФ в області був наявний весь можливий спектр ЗМІ: телебачення, друковані ЗМІ, інтернет-видання. Фактично в регіоні було представлено понад 20 телеканалів. Упродовж 2022-2023 років медійний простір Одещини почав зазнавати суттєвих змін. Через об'єктивні обставини воєнного часу та фінансування різко скоротилась кількість самих ЗМІ. Серед топових регіональних телеканалів і радіомовників спостерігається тенденція включення до «Єдиного марафону». У жовтні 2022 року в Одесі відкрито «Медіацентр Україна». Медіацентр забезпечує ефективну комунікацію між урядом, бізнесом та громадським сектором.

Наразі регулярно мовлення в межах області ведуть лише кілька телеканалів: «7 канал», «1 міський», «Град», «Суспільне Одеса», вони дотримуються державницької політики та є суто проукраїнськими за позицією власників.

На сучасному етапі формування медіапростору особливе місце на зміну телеканалам та друкованим ЗМІ займає формування телеграм-каналів. В регіоні їх налічується близько 30. Серед них як персоналізовані телерам-канали, так і канали відомих регіональних та міських видань. Аудиторія телеграм-каналів у рази більша ніж у офіційних медіа, завдяки оперативності подачі новин, висвітлення подій, аналітиці.

Станом на жовтень 2023 року на Одещині налічується близько 19 активно працюючих друкованих ЗМІ, 22 інтернет видання, 9 телеканалів (4 регіонального значення, 5 місцевих) та близько 30 телеграм-каналів.

Екологія та природні ресурси Одещини

Охорона навколишнього природного середовища

Одеська область – приморський і прикордонний регіон України зі значним науково-технічним, промисловим, аграрним, транспортним, туристичним потенціалом. Це економічно самодостатній рекреаційно-туристичний приморський і прикордонний регіон України з унікальною природою. Територія області розміщена переважно у степовій, частково – лісостеповій природних зонах. Це визначає її високий агровиробничий потенціал та багаті рекреаційні ресурси. Водночас природа краю відзначається маловодністю та вкрай малою лісистістю. В цілому рівнинний рельєф території сприяє інтенсивному господарському освоєнню краю.

Атмосферне повітря

Одеська область характеризується транспортною, промисловою і сільськогосподарською галузями. Загальна кількість суб'єктів господарювання,

що здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря складає понад 3 000. З загальної кількості викидів: 70,4% здійснено підприємствами постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, 15,9% - підприємствами переробної промисловості. Кількісний вклад основних забруднювачів складає: метан - 72 % від сумарних обсягів, речовини у вигляді твердих суспендованих частинок - 8,1%, оксид вуглецю - 9,1%, діоксид азоту - 4,3%, діоксид сірки -2,3%), неметанові органічні сполуки - 1,9%, аміак - 1,8%. Більша частини викидів здійснено в м. Одеса - 21,72 тис. тонн.

Також здійснюються викиди парникових газів, у першу чергу діоксиду вуглецю, що сприяє процесам глобального потепління.

Лісові ресурси та рослинний світ

Одеська область є малолісною та лісодефіцитною. На одного мешканця області припадає лише 0,1 га лісу. Загальна лісистість Одеської області становить близько 6 %.

Площа лісових ділянок в області складає 220,1 тис. га, з них 203,9 га – вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки, у тому числі захисні насадження - 183,1 тис. га (83%) з них полезахисні лісові смуги - 49,8 тис. га.

Загальна площа земель лісогосподарського призначення, які знаходяться в постійному користуванні державних лісогосподарських підприємств Одеської області становить 140 423,1 га.

Одеська область знаходиться у двох природних зонах: лісостепу і степу. Переважна більшість території області розташована у степовій зоні, лише на північному заході – у лісостеповій. Природна рослинність більшої частини області – степова.

Північна частина області розташована у лісостеповій зоні України. Тут зустрічаються лісові ландшафти. Найпоширенішими видами дерев є дуб, липа, клен, ясен, акація, вишня, черешня, верба, сосна та інші. Є лісова рослинність і на півдні, в плавнях дельти Дунаю, хоч і не займає там значних площ. В її складі переважають різні види верб. Серед них найбільш поширені верба біла та верба ламка.

З просуванням на південь з'являється більше степових видів, серед яких переважають трав'янисті види, що пристосовані до умов середнього зволоження та посухи. Спектр провідних родин складають айстрові, злакові, бобові, осокові, хрестоцвітні, лободові, гвоздичні, губоцвітні, гречкові, зонтичні, жовтецеві, шорстколисті тощо.

В районі Причорноморської низовини характерна лучна рослинність, що займає рівнинні ділянки прируслових та заплавних гряд і представлена угрупованнями болотистих, засолених, справжніх та остепнених лук, трав'яних боліт та болотистих лук. Болотна рослинність (очерет, рогіз) є характерним елементом плавнів Дунаю та приозерної рослинності. Солонцева та солончакова рослинність представлена досить незначними площами.

Значне місце у флорі області належить водній рослинності. Вона представлена невикоріненими вільноплаваючими, викоріненими зануреними, викоріненими з плаваючими листками та повітряноводними формами. Зазвичай зустрічаються тостера (морська трава), рдест, філофора (червона водорість),

харові та інші водорості. В товщі води також численні дуже дрібні одноклітинні водорості (фітопланктон). Особливо розвинені діатомові водорості та динофлагелянти. Чисельність і біомаса планктонних водоростей найбільш висока в поверхневому шарі води, досягає в літній період декількох десятків мільйонів клітин на літр води.

Область має велику кількість рослин, в тому числі рідкісні, які занесені до Червоної книги України. Із «червонокнижних» видів тут охороняються, зокрема, сальвінія плаваюча, водяний горіх плаваючий, плавун щитolistий, меч-трава болотна, альдрованда пухирчаста, зозулинець болотний, коручка болотна і чемерицеподібна, білоцвіт літній, гвоздика бессарабська, ковила дніпровська, золотобородник цикадовий та інші.

Перелік видів тварин і рослин, які підлягають особливій охороні на території Одеської області, затверджений рішенням Одеської обласної ради від 18.02.2011 № 90-VI, налічує 292 види рослинного світу, з них 155 занесені до Червоної книги України.

Водні ресурси області

Водні ресурси області складаються з запасів підземних та поверхневих вод. Запаси поверхневих вод на території області розподіляються нерівномірно. Північна та центральна частини території характеризуються обмеженими запасами води, а південь та захід, які тяжіють до річок Дністер та Дунай, мають великий запас води.

На території області нараховується 3 147 водозаборів, які належать 2 236 водокористувачам. Загальна кількість водопунктів складає 5 951, у тому числі артезіанських свердловин – 5 748, шахтних колодязів - 193, джерельних каптажів – 9. Загальна протяжність водопровідних мереж становить 10 162,1 км, з них у аварійному стані - 3 053,3 км (30,05 %). Протяжність каналізаційних мереж складає 1 886,4 км, з них у аварійному стані - 857,3 км (45,4 %).

Питне водопостачання області майже на 80 % забезпечується за рахунок поверхневих джерел. До Одеського водопроводу надходить вода з р. Дністер, в Ізмаїльському районі з р. Дунай, в Болградському районі з оз. Ялпуг. Всі інші населені пункти користуються водою з підземних джерел. Забезпеченість підземними водами питної якості становить близько 30 %.

Природно-заповідний фонд та формування екологічної мережі

Природно-заповідний фонд області (далі – ПЗФ) має в своєму складі 128 територій та об'єктів, загальна площа яких становить 166343,4471 га. Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Одеської області становить 4,99 %.

За категоріями об'єкти природно-заповідного фонду Одеської області представлені наступним чином: 1 біосферний заповідник (Дунайський біосферний заповідник), 3 національних природних парки (Нижнядністровський, «Тузовські лимани», «Куяльницький»), 1 зоопарк, 1 ботанічний сад, 2 регіональних ландшафтних парки («Ізмаїльські острови», «Тилігульський»), 42 заказників, 25 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, 49 пам'яток природи і 4 заповідних урочища.

На територіях та об'єктах природно-заповідного фонду охороняються більше 194 видів представників рослинного і 382 види тваринного світів, які є рідкісними та знаходяться під загрозою зникнення.

У північних районах заповідні території представляють переважно дубово-ясеневі і соснові ділянки лісу, паркові насадження колишніх панських маєтків, де ще збереглися історико-культурні об'єкти (парк «Гетьманівський» у смт. Гетьманівка, Кардамичівський). У центральній, східній і західній частинах області окрім лісових насаджень у природно-заповідному фонді зберігаються ділянки типчаково-ковилово-різнотравного степу, притаманного даній місцевості в минулому.

На півдні - це гирлові ділянки найбільших рік України Дунаю і Дністра з їх своєрідним ландшафтом і унікальною острівною системою та мережа причорноморських лиманів (Тилігульський лиман, Тузовська група лиманів (Шагани-Алібей-Бурнас), водосховище Сасик, придунайські озера Кугурлуй і Картал). Ці території включені до світової мережі водно-болотних угідь міжнародного значення, первісні природні комплекси яких зберігаються в Дунайському біосферному заповіднику, Нижньодністровському національному природному парку, національному природному парку «Тузовські лимани», регіональних ландшафтних парках «Ізмаїльські острови» і «Тилігульський», заказнику місцевого значення «Лунг».

На заповідних територіях дельти Дунаю зустрічаються 63 % птахів, зареєстрованих на території України та 42 види птахів, занесених до Червоної книги України і Європейського Червоного списку. Лише на Тузовських лиманах на великій відстані поки що збереглась не перетвореною унікальна піщана коса зі специфічною біотою, яка з'єднує лимани з Чорним морем.

Із загальної кількості територій та об'єктів природно-заповідного фонду Одеської області лише 6 є юридичними особами і мають відповідні адміністрації (Дунайський біосферний заповідник, Нижньодністровський національний природний парк, національний природний парк «Тузовські лимани», регіональний ландшафтний парк «Тилігульський», Одеський зоологічний парк та Ботанічний сад Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова), 37 території та об'єктів знаходиться у віданні державних підприємств лісового господарства, а решта об'єктів знаходиться у віданні установ Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України та органів місцевого самоврядування.

До складу екологічної мережі Одеської області включено землі природно-заповідного фонду (ядра екомережі), землі лісового і водного фонду, землі оздоровчого, рекреаційного призначення, території та землі, які є місцями мешкання і зростання об'єктів тваринного і рослинного світу, занесених в Червону і Зелену книги України, водно-болотні угіддя, малопродуктивні і деградовані сільськогосподарські землі як сполучні, буферні і відновлювальні елементи екомережі, яри та балки, пасовища і сіножаті.

У 2020 році в рамках Одеської регіональної комплексної програми з охорони довкілля на 2020-2021 роки, Департаментом екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації проведено деталізацію Регіональної схеми формування екологічної мережі Одеської області по

Ізмаїльському, Болградському, та колишнім Ширяївському, Іванівському, Великомихайлівському, Ренійському, Кілійському районам Одеської області.

Рішенням Одеської обласної ради від 20.05.2011 № 136-IV затверджено Регіональну схему формування екологічної мережі Одеської області (картосхема додається), яка була розроблена Південним науковим центром Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України під науковим керівництвом Одеського національного університету імені І.І. Мечникова в рамках науково-дослідної роботи «Розробка регіональної схеми формування екологічної мережі».

З міжнародних елементів екомережі на території Одеської області проходять 2 коридори - Нижньо-Дунайський природний регіон (М1) та Азово-Чорноморський (М2). З елементів національної екомережі України - V природних коридорів: Азово - Чорноморський (I), Прибережно - Дністровський (II), Південно - Український (III), Галицько - Слобожанський (IV) та Прибережно - Бузький (V). З елементів регіонального рівня запропоновано виділити 14 коридорів: Кодимсько - Савранський (1), Кодимсько - Слобідсько - Байтальський (2), Слобідсько - Ягорлицький (3), Кучурганський (4), Велико-Куяльницький (5), Тилігульський (6), Нижньо-Дунайський (8), Ялпузький (9), Катлабузький (10), Киргиз - Китайський (11), Сасик - Когильницький (12), Хаджидерський (13) та Чорноморський прибережно - морський (14).

Поводження з відходами (крім поводження з радіоактивними відходами), небезпечними хімічними речовинами, пестицидами та агрохімікатами.

В області створені та експлуатуються потужності з утилізації та знешкодження небезпечних відходів виробництва та споживання. Усього в області експлуатуються 1 демеркурізаційна установка (ТОВ «НБК «Укрекопром») та 5 комплексів по термічному знешкодженню небезпечних відходів (інсинераторів). Переробкою (утилізацією) відпрацьованих нафтопродуктів (масел) на території області займаються ПП «КОНКОРД» та ТОВ «ЕКО-СЕРВІС». Але, існуючих потужностей недостатньо. Система збору небезпечних відходів не розвинута в сільській місцевості.

Серйозною проблемою залишається зберігання та безпечне поводження з непридатними хімічними засобами захисту рослин (далі - ХЗЗР). У 2023 році Департаментом організовано збір та видалення 322,5456 т непридатних пестицидів в Одеському та Подільському районах Одеської області

Кількість твердих побутових відходів (ТПВ), зібраних та перевезених виконавцями послуг за 2023 рік 2,08 млн м³, кількість захоронених на полігонах та звалищах за 2023 рік - 2,01 млн м³ / 503,717 тис. т, послугами охоплено 72,0 % населення. В області налічується 63 підприємства, які здійснюють вивезення ТПВ, з яких: 55 комунальних підприємств, 8 - приватної форми власності.

Роздільне збирання окремих компонентів ТПВ запроваджено в області в 30 населених пунктах. Більша кількість ТПВ розміщуються у несортованому вигляді на полігонах ТПВ. Кількість сміттєзвалищ складає 628 од, загальною площею 1 040,032 га.

Моніторинг довкілля та міжнародне співробітництво

В рамках регіональної системи моніторингу довкілля області моніторингові дослідження виконують підвідомчі підприємства центральних органів виконавчої влади, до основних відносяться: Гідрометеоцентр Чорного та

Азовського морів, НДУ «Український науковий центр екології моря», Басейнове управління водних ресурсів річок Причорномор'я та нижнього Дунаю, Одеська філія ДУ «Держгрунтохорона» ДУ «Інституту охорони ґрунтів України», ДУ «Одеський обласний центр контролю та профілактики хвороб МОЗ України». В рамках Державної системи моніторингу у галузі атмосферного повітря в області встановлені і експлуатуються 2 пункти спостережень за забрудненням атмосферного повітря.

Регіональною комплексною програмою з охорони довкілля Одеської області на 2024-2028 роки затвердженою розпорядженням голови (начальника) Одеської обласної державної (військової) адміністрації від 30.11.2023 № 1044/А-2023).

Передбачені наступні заходи направлені на покращення моніторингу, а саме: Розроблення програми державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря Одеської області, Запровадження функціонування державної системи моніторингу атмосферного повітря (у тому числі придбання обладнання стаціонарних пунктів спостереження тощо); Обслуговування функціонування державної системи моніторингу атмосферного повітря (обслуговування обладнання стаціонарних пунктів спостереження тощо); Утримання пересувної мобільної лабораторії (оцінка відповідності, повірка і калібрування засобів вимірювальної техніки, метрологічне забезпечення і технічне навчання персоналу).

Документи довільного характеру

Протягом 2023 року Департаментом екології та природних ресурсів обласної державної адміністрації опрацьовано наступні документи, а саме:

- ❖ видано 25 дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах природно-заповідного фонду загальнодержавного значення;
- ❖ затверджено 6 лімітів на використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення;
- ❖ погоджено 8 дозволів на спеціальне використання природних ресурсів у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення;
- ❖ підготовлено 13 висновків з оцінки впливу на довкілля;
- ❖ погоджено 46 проектів документів державного планування зі звітами про стратегічну екологічну оцінку;
- ❖ розглянуто та погоджено 8 документів із землеустрою;
- ❖ погоджено переліки заходів з поліпшення санітарного стану лісів для 2-х територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ❖ надано 148 дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами суб'єктам господарювання, об'єкти яких належать до другої та третьої групи;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 711 пакетів документів щодо реєстрації декларації про відходи;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 70 пакетів документів інвентаризації та паспортизації відходів;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 35 паспортів місць видалення відходів;
- ❖ розглянуто та опрацьовано 22 реєстрові картки об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів.

